КОММУНИС СОЛОТОНОЙ СУГЛААН

Үсэгэлдэр, декабриин 25-да, Буряадай онеро болон балетэй театр соо коммунис ажалай хүдэлөөндэ хабаадагшадай республикын 3-дахи суглаан болоҗо дүүрэбэ.

Партиин обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** суглаа нээгээ. Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха, эжаһууха мүрысөөндэ оролсожо, амжалта түйлаһан эрхимүүдэй эрхим нүхэд суглаанай президиумдэ һунгагдаа. Манай хүршэ Шэтын областьһоо ерэһэн айлшад, Зүүн-Сибириин совнархозой түлөөлэгшэд эндэ байлсаба.

Профсоюзуудай областной соведэй президиумэй түрүүлэгшэ **Л. С. Асеев** элидхэл хээ. Манай үеын агууехэ энэ хүдэлөөнэй орон доторнай үргэн дэлисэтэйгээр дэлгэржэ, үйлэдбэридэ, ажалшадай ажаһуудал, ажабайдалда нэбтэрэн, тон ехэ нүлөө үзүүлжэ байһан тухай элидхэлшэ тэмдэглээ.

Элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэдэ слёдой делегадууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаба. Эгээл түрүүлэн үгэ абажа, трибунада гараһан коммунис ажалай бригадын гэшүүн **В. Е. Пешков** Буряадай барилгын управлениин 8-дахи СМУ-гай коллективэй ажал тухай тогтон хэлэбэ. Баргажанай аймагай комсомолой организациин секретарь **К. Бадмаев,** геологоуправлениин геолог нүхэр **Холод,** Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой һүнэй-товарна фермын бригадир **Разницын,** «Комсомольский» совхозой тугалшан **Цыденешеева,** ЛВРЗ-гэй аппаратна цехэй бригадые даагша **Дивановский** болон бусад хамта дээрээ 20 гаран хүн үгэ хэлээ.

Шэтын областиин делегациин гэшүүн, «Объединенная» шахтын шахтёр **В. Я. Симонов** хүршэ областиин ажалшадай зүгһөө слёдто хабаадагшадые амаршалжа, үгэ хэлээ. Зүүн-Сибириин совнархозой зүгһөө **И. Е. Свиридкин** Буряадай коммунис ажалай ударнигуудые амаршалба. Профессиональна училищиин һурагшад слёдто хабаадагшадта зорюулһан, амаршалгын үгэ хэлээ.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөө улам саашадань дэлгэрүүлхэ талаар республикын бүхы ажалшадта хандаһан Хандалга слёд батлан абаба.

Слёдто хабаадагшадта концерт харуулагдаа.

ХҮДӨӨГЭЙ КЛУБ

Холоһоо тосхоной дундаһаа тобойн харагдадаг уран маягай барилгатай, үнгэтэ будагаар шэрдэһэн үндэр Байшан удэшын сагта уужам олон сонхонуудаараа ялархадаа бүришье гоё. Зосоонь ороходо салуу сэбэр фойе, уужам ехэ зал, баян гэгшын библиотекэ, наада, кружок эмхидхэхэ хэдэн ондоо таһалганууд. Зал, таһаг бүхэниинь уран гоёор шэмэглэгдэнхэй. Тоһон шэрээр зурагдаһан томо томо зурагууд, ажалай түрүүнүүлэй портредууд, диаграмма, фотомонтаж, плакадууд бүхэн тодорхой удхатай, али нэгэн хүгжэлтые, ерээдүйн зорилгые эли тодоор харуулнхай.

Энэ Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой соёлой Байшан гансашье газаа, зосоо талынгаа шэмэглэл гоёлоор ажалшадай анхарал татадаг бэшэ. Колхозниигуудай сүлөө сагаа культурнаар амарха хэрэгтэ али болохо һонирхолтой зүйлнүүдые эмхидхэдэг ушарһаа клубай эдэбхитэд арад зондоо хүндэтэй юм. Юрөө нютагай соёлшод уран һайханайнгаа самодеятельностеэр илангаяа суурхадаг. ДК-гай директор А. Галсановай хүтэлбэри доро жэлэй дүрбэн сагта уран һайханай кружок хүдэлмэрилдэг. Эндэ һая үнгэрһэн Хяагтын аймагай уран һайханай харалгада энэ кружогойхид нэгэдэхи һуури эзэлээ. Мүнөө тэдэнэр хоёр агитбригада болоҗо хубаараад, колхозойнгоо гүүргэ, фермэнүүд дээгүүр ябажа, концертынгэе шэнэ номернуудтай малшадаа танилсуулжа байнхай. Агитбригадада уран һайханай бүлгэмэйхидһоо гадна, агитатор, лектор ябалсадаг, малшадай гэр һуудалай хэрэглэмжые хангаха бусад түлөөлэгшэд ошолдодог зэншалтай.

Энэ соёлой Байшан шэнги ниитэ гэгээрэлэй хүдэлмэриие удха түгэлдэрөөр, һонирхолтойгоор, аша үрэ ехэтэйгээр ябуулдаг клубууд, ДК-нууд бусадшье газарнуудта бии. Жэшээтэ һайн ажалаараа суурхаһан, илангаяа уран һайханайнгаа самодеятельностеэр республика дотороо мэдээжэ болоһон хүдөөгэй соёлой гуламтануудай дунда Тоорын ДК, Баргажанай Бархан нютагай зрадай театр, Захааминай Санагын хүдөөгэй клуб, мүн Охин-Булагай шэмээшэгүүдэй хоор болон бусад коллективүүд оролсоно.

Хүдөөгэй клубуудай бүхэроссиин харалгын ябажа байһанай дашарамда клуб, соёлой Байшангуудай, тэрэнэй дэргэдэхи уран һайханай ажал ябуулга нилээдгүй һэргээн һайжаруулагдаа, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри тодорхойгоор, ажабайдалтай бүри нягта холбоотойгоор эрхилэгдэдэг болоҗо байна. Зундаа, намартаа хүдөө һууриин тосхонуудаар, ажахынуудай бригада, отделенинүүдээр уран һайханай бүлгэмэйхид өөһэдынгөө бэлиг шадабари харуулжа, колхоз, совхоз дээрээ шалгарагшад һая аймагай харалгада хабаадаба.

Мүнөө үень аймаг соогоо эрхимлэжэ гарагшад бүхэреспубликанска харалгада бэлдэжэ байнад. Болохоёо байгаа республикын соёлой съездые угтуулан, ноябрьда, декабрь һарын эхеэр бүхы аймагуудтамнай культурын хүдэлмэришэдэй конференцинүүд үнгэржэ, хүдөөгэй соёлшодой хүдэлмэриин дүн согсологдоод, Октябриин революциин 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулагдаһан гурбан жэлэй соёлой добтолгын хэмжээ ябуулганууд баталагдан абтаа. Тиигэжэ хүдөөгэй культурна эмхи зургаануудай урда тодорхой аад, харюусалгатай зорилго табигдаад байна.

Ажалшан зониие культурна талаар хангаха гэһэн өөрынгөө уялгые хүдөөгэй клубууд бултадаа нэгэ жэгдэ һайнаар дүүргэнэ гэжэ гү? Бүхы хүдэлмэреэ гансал кино харуулгаар хизаарлаад, бэшэ соёл гэгээрэлэй хэмжээ ябуулгануудые эрхилдэггүй клубууд ушөөл дайралдаһаар гэхэ хэрэгтэй болоно. Эндэ жэшээ болгон Яруунын аймагай Нарһатын совхозой дүрбэдэхи отделениин клубые абаад үзэе. Тус клубай гэр байрань шэнэшье, уужамшье, элдэб кружок эмхидхэжэ байхаар олон таһагуудшье бии. Энэ һайн шэнэ клуб соо үдэшэ бүри нэгэ сеанс кино табигдажа, арбаад, хорёод хүн тэрэниие хараад тарадаг. Клубые даагша нүхэр Г. Степанова юундэ клубайнгаа ажал хэрэгсээнэгүй тээшэбта гэжэ асуухада, ямар юумэ эмхидхэхэ аад, хээгүй байһанаа өөрөөшье ойлгохогүй байха юм. Энэ залуу хүдэлмэрилэгшэдэ тэндэхи эхин партийна организациин зүгһөө ямаршье туһаламжа үзүүлэгдэнэгүй. Клубай совет һунгажа, эдэбхитэдыень эмхидхэжэ, нэн түрүүн уран һайханай кружок байгуулхые оролдоёл гэжэ зарим коммунистнуудай дурадхахада, парторганизациин секретарь нүхэр С. Намжилов «өөһэдөө эмхидхыт» гэжэ бэеһээ холо болгодог гэжэ бүлэг хүдэлмэришэд редакцидамнай бэшэнэ.

Арад зонойнгоо дунда магтаалтай, һайнаар хүдэлдэг клубуудай амжалтань имагтал үргэниитэ эдэбхитэдэй хүсөөр, нютагай партийна, комсомольско организацинуудай бодото туһаламжаар түйлагдадаг гээшэ. Хэжэнгын «Первомайский» совхозой клубай хүдэлмэри энээнһээ урда жэлнүүдтэ тон ахир байһан юм. Һүүлэй үедэ совхозой партком соёлой хүдэлмэридэ ехэ анхаралаа хандуулжа, клуб, культбазануудайнгаа хүдэлмэри эрид һайжаруулха тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абаһан юм.

Илангаяа мүнөө үбэлэй үедэ зарим клубууд түлишэ, түлеэгээр дуталдадагһаа, гэр барагнайнгаа задагай хүйтэн ушарһаа ехэ бэрхэшээлдэ ородог. Хяагтын управлениин Хүдэриин совхоз мүнөө болотор түб тосхон Хүдэри-Сомондоо клубгүй, шэнээр баригдажа байһан барилгые хэдэн жэлээр зогсоожорхинхой. Тус тосхоной хэдэн зуугаад ажалшад сүлөөтэй сагаа клубтаа кино хаража, наада концерт шагнажа болохо аргагүй тооной. Мүнөө тэндэхи ДК-гай байрлаһан гэрынь үйтан, тон таарамжагүй байдалтай. Тиихэдэ тус ажахын отделени, бригаданууд дээгүүр анхандаа культбаза гэжэ баригдаһан, эхилхэһээ һайнаар хүдэлжэ байһан соёлой гуламтанууд мүнөө болоходо бултадаа шахуу хаагдашанхай гү, али байрын гэр болгогдошонхой.

Мүнөө хүн зоной али болохо эрилтые, тэрэ тоодо культурна хэрэглэмжыень гүйсэд һайнаар хангаха гэһэн зорилгын улам хурсаар табигдажа байхада, хүдөөгэй соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай имэ ахир түлюур байдал эрид шууд усадхагдаха зэргэтэй. Хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэри хадаа ажалшадые гэгээрэл болбосоролой талаар хэр һайнаар ханганаб, уран һайханайнь агитбригада ямар һонирхолтой репертуартайб, холо дүтын малшадта хэды болоод ошодог бэ, клубайнь Совет ямар эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулдаг бэ, ажахыда үйлэдбэриин шэнэ онол арга нэбтэрүүлгэдэ клубай хүдэлмэрилэгшэд хэр зэргэ эдэбхитэйгээр хабаадана гэхэ шалэн сэгнэгдэхэ ёһотой. Хүдөөгэй клубуудай хүдэлмэриин һайн үрэ дүн соёлшодой өөһэдынь үүсхэл ехэтэйгээр ажаллаһанһаань, нютагай партийна болон бусад ниитын организацинуудай халуун туһа дэмжэлгэһээ дулдыдаха байна.

Клуб, культбаза бүхэнэй ошото галынь улам хурсаар ялбаг лэ!

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ УГТАМЖАДА

Һаалишан, малшан бүхэнэй тон үнэн сэдьхэлһээ, эдэбхи хэшээлтэйгээр ажаллаһанай урманда декабриин 22-то гүрэндэ һү худалдаха уялга үлүүлэгдэбэ. Жэлэй туршада 7 мянган центнер һү худалдаха түсэбтэй аад, 10500 центнер хүргэхэ социалис уялгаяа 10 центнерээр үлүүлэн дүүргэһэн байнабди. Үнеэн бүхэнһөө 1485 килограмм һүн гүрэндэ худалдагдаһан.

Шанартай мяха ехээр абаха мүрысөөндэ оролсоһон малшаднайшье магтаалтай. 3000 центнер мяха тушааха түсэбтэй һаа, 3020 центнертэ хүргэгдөө. Тэрэ тоодо 1250 центнер гахайн мяхан худалдагдаба. 20800 центнер таряан гүрэндэ худалдагдаа һэн. Харин түсэбнай 16 мянга байгаа. 15 мянган центнер саахарай свёкло худалдагдаха байбал, 19600 центнер болгогдоо. 210 центнер нооһо худалдаха түсэбтэй аад, 182 центнер худалдагдаһан байха юм. 200 мянган үндэгэ худалдахаар хараалагдаһан һаа, 70 мянгаар үлүүлэгдээ.

Энэ амжалта түйлахада Загагай Адагай һү һаалиин фермын (бригадирынь К. К. Паньков) һаалишад, малшад горитой хубитаяа оруулаа бшуу. Тэжээлээ заабол гидролизно аргаар буйлуулан эһээжэ, зоотехническэ заабариин ёһоор, гамтайгаар эдюулдэг байһандаал эдэнэр шалгарна. Шэнэ дүй дүршэл түргэн халан абажа, ажалдаа хэрэглэдэг, үнеэдые бүхы заабариин ёһоор харууһалдаг, һаадаг замай залууршадай зэргэдэ жагсаһан һаалишад эндэ олон. Екатерина Андреевна Панькова мүрысөөндэ эрхимлээд, даажа байһан үнеэн бүриһөө 2475 килограмм, Анастасия Константиновна Быкова — 2810 килограмм Екатерина Григорьевна Панькова — 2407 килограмм, Евдокия Дмитриевна Осколкова — 2120 килограмм, Мария Васильевна Осугина — 2180 килограмм һү һаанхай.

Гахайн гадартай тарган мяха ехэдхэхэ тэмсэлдэ бодоһон гахайшад Аграфена Семеновна Панькова, Валентина Алексеевна Панькова, Фекла Федоровна Сидорова гэгшэд хараалһан түсэбөө үлүүлэн дүүргэнхэй.

Совхозой хүдэлмэришэд арга боломжонуудаа элирүүлжэ, бүхы талыень бодолсон, 1965 ондо бүри ехэ социалис уялгануудые абажа байна.

Б. ЮМСУНОВ,
Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой директор.
И. ХЛЫЗОВ,
парткомой секретарь.
Д. КОНЕЧНЫХ,
рабочкомой түрүүлэгшэ.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

42-дохи жэлээ гарана.

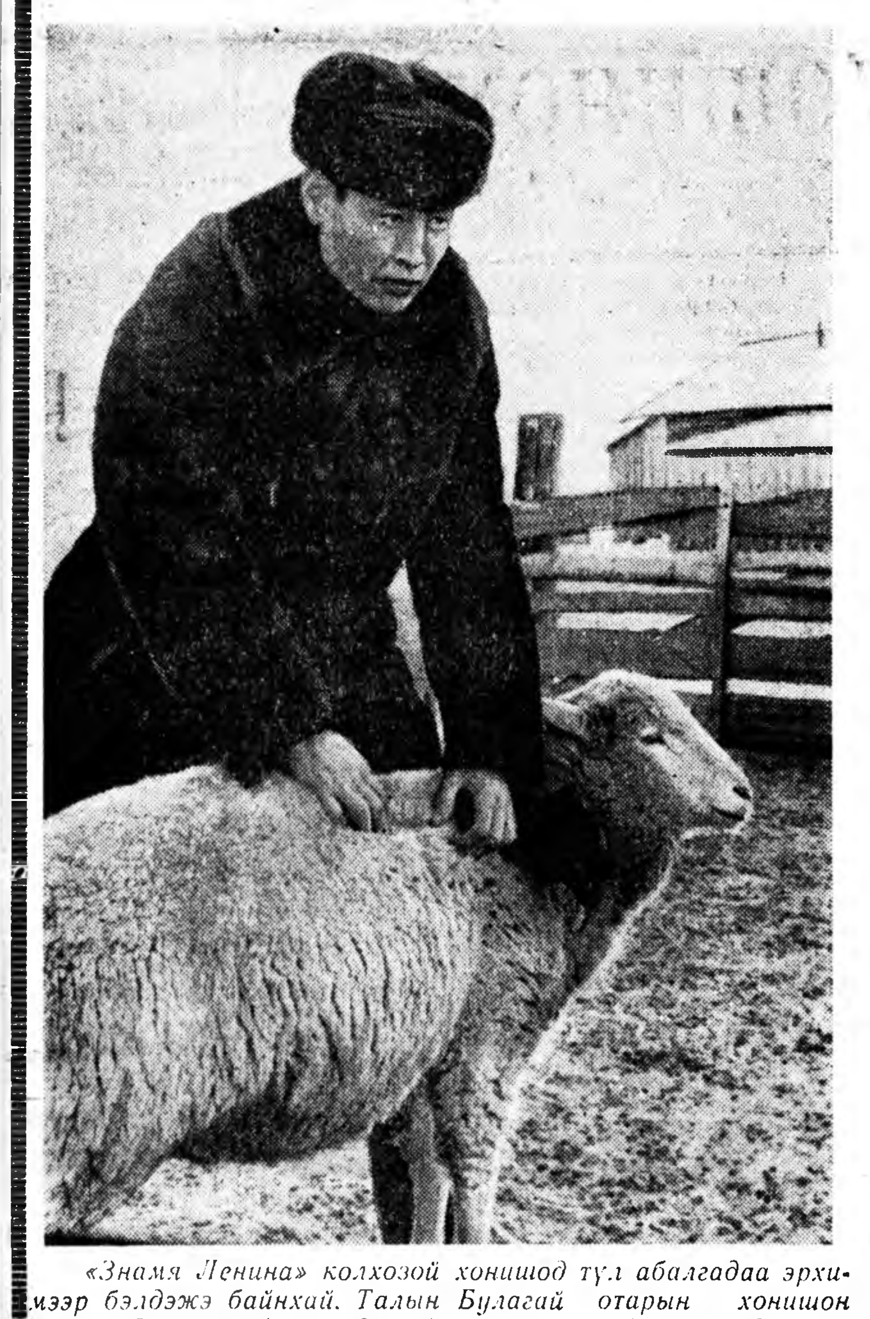
БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 306 (10673) | 1964 оной декабриин 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Түл абалгада бэлэдхэлээ шалгалсана, дүй дүршэлөө халан абалсана

ХОНИШОДОЙ ТАНГАРИГ

«Знамя Ленина» колхозой хонишод түл абалгадаа эрхимээр бэлдэжэ байнхай. Талын Булагай отарын хонишон Бимба Санжиев (зураг дээрэ) түрэхэ ойртоһон хонидоо газаагаа байлгажа эдеэлүүлнэ, нооһыень һайнаар ургуулхые оролдоно.
А. БОРИСОВАЙ фото.

ХОНИН БҮРИҺӨӨ ХУРЬГА, ГУРБАН КИЛОГРАММ НООҺО АБАХА

Үбһэ, тэжээлээр элбэг, үргэн ехэ бэлшээритэй Мухар-Шэбэр, Бэшүүрэй колхоз, совхозуудта хони үсхэбэрилхэдэ угаа зохид, олзо оршо ехэтэй. Мүнөөшье эндэхи ажахынуудай фермэдэ 140 мянга гаран толгой эхэ хонид харууһалагдана. Колхоз, совхоз бүхэндэ мэргэжэл, шадабари ехэтэй хонишод олошороо. Социалис Ажалай Геройнууд Балдама Тугжиевна Доржиева («Эрдэм» совхоз) болон Трифон Дементьевич Брылев (Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз), «Знамя Ленина» колхозой түрүү хонишон Чимитцырен Гомбоевич Гомбоев, мүн бусадшье түрүүшүүл нютаг нугадаа суурхадаг.

Тиигэбэшье эндэхи колхоз, совхозуудта хонин ажал ехэхэн гээгдэлдэ оронхой. Байгша ондо ажахынууд 100 хонин бүриһөө оройдоол 56 хурьга түлжүүлһэн, бүхы абтаһан хурьгадай 20 мянга гараниинь гарзалһан, 31 мянга гаран хонин һубайрһан байха юм. Мүнөө жэлдэ хонин бүриһөө оройдоо 2,1 килограмм нооһон хайшалагдаа. Зарим ажахынуудта бүришье бирагүй байдал үзэгдэнэ. Охин-Булагай совхоз энэ жэлдэ 100 хонин бүриһөө минл 38 хурьга, «Путь Ленина» колхоз — 43, «Коммунизм» — 45, «Эрдэм» совхоз — 50 хурьга түлжүүлһэн. Энээн дээрэһээ болоҗо, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд хонинной мяха, нооһо абаха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө холо дүүргээгүй.

Имэ бирагүй байдал аймагай хонишодой, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, зооветмэргэжэлтэдэй һанаа зобоохо ёһоороо зобооно. Үнгэрэгшэ зундаа, хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин урда тээ, эхэ хонидой отарануудай ахалагша хонишод сугларжа, хүдэлмэриингөө дүн согсолхо зуураа, ерэхэ жэлдэ хонин бүриһөө хурьга, гурбан килограмм нооһо абахаар тангариглаһан байха.

Тэрэ гэһээр хэдэн һара үнгэрбэ. Мүнөө түл абалгадаа эртээнһээ бэлдэхэ, тэрэнээ эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ гээшэ эндэхи хонишодой дайшалхы зорилго болоно. Энэ халуун хаһын урда тээ Мухар-Шэбэр талын колхоз, совхозуудай эхэ хонидой отарануудай ахалагша хонишод, зооветмэргэжэлтэд, ажахын хүтэлбэрилэгшэд «Знамя Ленина» колхоздо, Бэшүүр талынхид — «Победа» колхоздо сугларжа, түл абалгатай холбоотой асуудалнуудые зүбшэһэн, дүй дүршэлөө халан абалсаһан байна.

ТҮРҮҮ ХОНИШОНОЙДО

Талын булаг гэжэ газарта «Знамя Ленина» колхозой ахалагша хонишон Дамба Цыбиковэй отара байрладаг. Эндэ типовой шэнэ байра, хонишодой байха залгалаа томо байшан холоһоо харагдаха.

Мүнөө отарын хонишод түл абалгадаа хүсэд бэлдэнхэй. Хони, хурьгадай байра сэбэрлэгдэжэ, һайса дулаалагданхай, электрын гэрэл оруулагданхай. Эхүүн агаар татажа гаргаха хоолойнууд хэгдэнхэй. Хурьгадые тодожо абаха газарта ветеринарна аптечкэ, бусад хэрэгсэлнүүд бэлдэгдэнхэй. Жэжэ, томо хаамагууд хүсэд хүрэхөөр бии.

Эгээл һайн талань юуб гэхэдэ, отарын хонишод өөһэдынгөө хүсөөр 1.280 центнер һайхан үбһэ, 400 центнер зелёнко, нилээд ехэ һолоомо суглуулжа абаһан. Энээниие эхэ хонин бүридэ хубаахада 172 килограмм үбһэн, зелёнко хүртэнэ. Мүнөө түрэхэ ойртоһон хонидынь бэлшээридэ гаргагдахаяа болижо, газаа эдеэлүүлэгдэнэ, түрэхэ удыхэнүүдынь дүтын бэлшээридэ гаргагдана. Эдэ үдэрнүүдтэ отарын хонин бүридэ 300 грамм үбһэн, 200 грамм һолоомон, 200 грамм обёос эдюулэгдэнэ. Энээнэй ашаар хонидынь тобир тарганууд.

Зүблөөн-семинарта хабаадагшад эдэ бүгэдые хараха зуураа, һанамжа, дурадхалнуудаа мэдүүлһэн, өөһэдынгөө дүй дүршэл тухай хөөрэлдэһэн.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ТЭМЭЭН ЯМААН ХОЁРТОЛ

Бодо мал түргөөр мяхажуулан таргалуулха, тиихэдээ ажал, зөөри зөөшэ шадаал һаа багаар, тэжээл зүбөөр гаргашалха гээшэ малшадай шухала зорилго болонхой. Энэмнайл ажахыгаа эрид түргөөр хүгжөөхэ холын хараата зорилгонуудай нэгэ шухала талань болоно бшуу.

Яруунын, мүн бусадшье олон аймагуудай зарим колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үбэлэй үедэ бодо мал шахан таргалуулхань бэрхэтэй, таргалуулжа болохошьегүй гэһэншүүгээр бодомжолдог байһан. Тиимэһээ олон малаа үбэлэй үедэ гэрзагүйгөөр лэ ногоон дээрэ гаргаа һаамнай юрэдөөл хүрөө гээд һанадаг байгаа бшуу. Харин имэ таарамжагүй, хуушанай һанал бодолые эрхим малшадай дүй дүршэл буруушаажа хаяа.

Бодо мал шадамар түргөөр үбэлдөө таргалуулха харгы зам Нарһатын совхозой гурбадахи фермын суута малшан Жамсо Дугарович Дугаров Яруунада нээжэ үгөө бэлэй. Ажал хэрэгтээ гайхалтай нарин нягтаар, үнэн сэдьхэлһээ хандадаг энэ малшан һара болоһон тугалнуудые даажа абаад, жэлтэй болоторнь харууһалһан байна. Тиигээд жэл болоһон эмэ, эрэ бурууннуудайнгаа толгой бүхэнэй шэгнүүрые 300 килограмм, дээшэшье болгоһон. Жэл хүсэһэн эмэ бурууннуудаа монсойлдошотор таргалуулаад, һаалишадта дамжуулдаг байна. Үлэһэн эрэ бурууннуудаа баһал тус бүридэнь 3 центнер, бүри дээшэшье шэгнүүртэй болгожо, тарган, эрхим шанартайгаар гүрэндэ тушаагаа.

Хэрэгтэй үедэнь эдихэ хоолоо, унтаха нойроо мартажа, ажалдаа бүхы шадал зоригоо элсүүлдэг энэ даруу һайхан сэдьхэлтэй хүнэй, Жамсо Дугаровичай, жэшээгээр ажаллагшад Яруунын управлениидэ улам лэ олошорно. Энэ жэлдэ Яруунын совхоздо эмхидхэгдэһэн мал таргалуулха оньһожоруулагдаһан баазада ажаллагшад жэшээ харуулжа эхилээ. Шахагдажа байһан малай тэжээл буйлуулан бэлдэлгэ, бэлэн болоһон тэжээл малда хубаажа үгэлгэ дүүһэн оньһото машинын хүсөөр хэгдэнэ. Бүхы орон доторнай шалгагдаһан түрүү арга эндэ амжалтатайгаар хэрэглэгдэнэ. Иигэжэ гидролизно аргаар буйлуулагдаһан тэжээл заабол эһээжэ, амтаруулжа үгтэнэ бшуу. Тэжээлэйнь рацион зохёоходоо үдэр бүхэндэ малда хэды шэнээн белогой хүртэхые заабол хараада абадаг. Тэжээлээ шэмэтэй, эдисэтэй болгохын зорилгоор аарса, горох холилсоно.

Хүдөө ажахын эрдэм ухаанай, түрүү дүй дүршэлэй түйлалтанууд дээрэ үндэһэлжэ ажаллахадань ашагтай һайншье, урматайшье. Энэ баазада шахагдажа байһан малай толгой бүхэн ноябрь һарада сүүдхэдээ дунда зэргээр 1000—1258 грамм хүрэтэр нэмээ. Мал таргалуулха «нюусые» богонихон болзор соо һайнаар шудалжа байһан А. Григ, С. Рин, мүн малшад Стельмащук, Княжева гэгшэд бултанай дунда шалгаранхай. Яруунын совхоздо малшадай замай залууршадай тоодо ороһон Балжит Аюшеева магтаалтай ябана. Хэдэн жэлэй туршада шахан таргалуулагдаха мал харууһалхадаа, багашагшье тэжээлтэй һаа, шадабариин, эрхим харууһанай хүсөөр ехэ амжалта түйлэдэг. Зундаа малай бэлшээри бодомжотой гамтайгаар хэрэглэжэ, малаа 14—15 чүе хүрэтэр сүүдхэдээ адуулаад, зундаа сүүдхэ бүхэнэй 1000—1200 граммаар, үбэлдөө, доодо захынь хэлэхэдэ, 700—800 граммаар нэмэдэг шадабаритай.

Һайшаалтай, ашатай һайн жэшээ, дүршэл удангүйл хүрөөнэрэйнь шадабари болоод орхидог ха юм. Иигэжэл «Дружба» колхоздо мал таргалуулха мастернуудай зэргэ нэмэбэ. Үнгэрэгшэ ноябрь һарада энэ колхозой малшан Александр Снетков дааһан малайнгаа тус бүриин шэгнүүр сүүдхэдэ 933 граммаар, Санжа Цыдыпов 793 граммаар, Санжа Лодоев 660 граммаар нэмэһэн.

Гэхэтэй хамта түрүүшүүлтэй адли эрхэ байдалда ажаллажа ябаһан заримашуул биратайгаар оролдоногүй. Эрхимүүдһээ дутамаггүй үбһэ тэжээлтэйшье аад, тэрэнээ гамгай һайнаар, амтаруулан буйлуулжа эдюулдэггүй, малаа үнэн зүрхэнһөө оролдожо харууһалдаггүй байхадаал малаа яажа таргалуулхаб даа.

Тааламжатай рационой ёһоор малаа зүбөөр эдеэлүүлээд, тон оролдосотойгоор харууһалаад, бүлеэдхэгдэһэн уһаар уһалаад байхада үбэлэйшье үедэ зунайхиһаа дутуугүйгөөр таргалуулагдаха гэжэ эндэ дурдагдаһан Яруунын малшадай дүршэл ушөө дахин гэршэлнэ.

Е. ЗОЛТОЕВ.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН СУДНА ЗАҺАБАРИЛГЫН ЗАВОДОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь, үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулгада эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. **Карпов** Михаил Матвеевичые — судна заһабарилгын бригадын бригадир.
2. **Шаданов** Георгий Прокопьевичые — слесарь.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
А. ХАХАЛОВ.
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1964 оной декабриин 25.

А. И. Микоян Москва бусажа ерэбэ

Финляндида гурбан хоногой туршада айлшалһанайнгаа һүүлээр СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. И. Микоян декабриин 24-дэ Москва бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

ТҮМЭР ЗАМШАД ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ УРИДШАЛАН ДҮҮРГЭБЭ

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл

Түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэд ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэбэ. Тусхайлан хэлэбэл, шулуу нүүрһэ, нефть, хара металл, минеральна үтэгжүүлгэ шэрэхэ түсэбүүд болзорһоо урид дүүргэгдээ.

Жэлэй дүүрэтэр ороноймнай түмэр замаар түсэбһөө гадуур 55 миллион тонноһоо дээшэ ашаан шэрэгдэхэ байна.

* * *

Далайн транспортын хүдэлмэрилэгшэд орон дотороо, мүн хилын саана ашаа шэрэхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэбэ.

Ашаа шэрэлгын талаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ ба өөрынь үные хямдаруулха даабаринууд дүүргэгдэнхэй.

Жэлэй дүүрэтэр түсэбһөө гадуур ушөө 3 миллионһоо дээшэ тонно ашаан шэрэгдэхэ байна.

РСФСР-эй колхозниигуудай социальна хангалтын Совет

Байгша оной декабриин 24-дэ РСФСР-эй колхозниигуудай социальна хангалгын Соведэй түрүүшын заседани болобо.

Область, хизаар ба автономно республиканууудай колхозниигуудай социальна хангалгын Соведүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ, хүдэлмэриингөө дүй дүршэлые халан абалсаха ба тэдэндэ туһаламжа хүргэхын түлэ Россин Федерациин правительство энэ Соведые байгуулба. Тус Совет хадаа колхозуудай гэшүүдтэ пенси болон тэдхэмжэ тогтоохо, колхозниигуудай социальна хангалгын союзна фондо мүнгэ оруулга ба энэ мүнгэ зөөриие зүбөөр гаргашалга хинан шалгажа байха үүргэтэй.

Соведэй составта колхозуудай түрүүлэгшэнэр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд оруулагданхай. Россин социальна хангалгын республиканска Соведэй түрүүлэгшээр Московско областиин Звенигородской районой «Ленинский луч» колхозой түрүүлэгшэ Т. С. Пряхин баталагдаба. Түрүүлэгшын орлогшоор Калининска областиин Рамешковско районой «Кушарино» колхозой түрүүлэгшэ Н. А. Батурин баталагдаа. Республиканска Соведэй составта тэрэшэлэн РСФСР-эй социальна хангалгын министр Л. Н. Лыкова, РСФСР-эй финансын министр Н. Н. Фадеев оролсоһон байна.

Колхозниигуудай социальна хангалгын республиканска Совет өөрынгөө заседани дээрэ колхозуудай гэшүүдтэ үгтэхэ пенси болон тэдхэмжэ тухай хуулиие бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар хүдэлмэриин ямар байдалда байһан тухай министрнүүд нүхэд Лыковагай, Фадеевэй элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсээ. Колхозуудай гэшүүдтэ пенси тогтоохоһоо ямар документнүүдые хэрэглэхэ байһан тухай заабари, РСФСР-эй колхозниигуудай социальна хангалгын Соведэй 1965 оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин түсэб Соведэй заседани дээрэ баталан абтаа.

ЛИТЕРАТУРА, ИСКУССТВААР ЛЕНИНСКЭ ШАН ОЛГОХО ТАЛААР СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ДЭРГЭДЭХИ КОМИТЕДЬЭЭ

Литература болон искусствын талаар Ленинскэ шангай комитет 1965 ондо Ленинскэ шанда табигдаха хүдэлмэринүүдэй список байгша оной декабриин 23-да «Известия» газетэдэ толилуулба.

Ленинскэ шанда табигдаһан зохёолнуудай нэрэ, тэрэшэлэн автортнуудай коллективэй состав, зууршалһан союзууд, организацинууд ба ажалшадай суглаанууд газетэдэ толилогдоо.

Газетэдэ толилогдоһон спискүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха гүйлтатайгаар Ленинскэ шангай талаар комитет совет олониитэдэ хандана.

Ленинскэ шанда зууршалагдаһан зохёолнуудые өөһэдынгөө хуудаһанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ эмхидхэхые комитет газетэ болон журналнуудай редакцинуудые гүйнэ.

Комитедэй шиидхэбэреэр конкурсда саашадаа хабаадаха болоһон хүдэлмэринүүдэй список 1965 оной февральда толилогдохо байна.

Өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые имэ адресаар эльгээхые гүйгдэнэ: **Москва, И-51, Неглинная ул., 15, Комитет по Ленинским премиям в области литературы и искусства при Совете Министров СССР.**

Партийна ажаhайдал

АЖАЛ ХЭРЭГТЭЙ ХОЛБОЖО...

Ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ тушаа партийна организацинуудай эмхидхэлэй, соёл сурталай хүдэлмэри зүбөөр тааруулан ябуулха тухай ехэхэн хөөрэлдөөн КПСС-эй Октябрьска райкомой пленум дээрэ hаяхан болобо.

hүүлэй үедэ, илангаяа КПСС-эй Центральна Комитедэй 1963 оной июниин Пленумэй hүүлээр, районой олохон партийна организацинууд ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитойхон анхаралаа табидаг болоо гэжэ элидхэлшэ, партиин райкомой секретарь нүхэр **Антаншинова** тэмдэглэбэ.

Соёл сурталай хүдэлмэриин гол шэглэлынь гэбэл, хүн зониие коммунис ёhoop ажаллаха, ажаhууха ёho гуримда hургаха, тэдэнэй эрдэм мэргэжэл дээшэлүүлхэ зорилго болоно. Энэ талаар нарин сэмбын фабрикын партийна организациин дүй дүршэл hайшаалтай. Фабрика гурбан жэлэй саада тээ коммунис ажалай предприятиин хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн байна. Энэ үе соо сэмбэшэд даабариhаа гадуур 2 миллион гаран түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Мүнөө үедэ эндэ коммунис ажалай 710 ударнигууд ажаллана. Хүдэлмэришэд булта элдэб кружок, hургуулинуудта hуралсажа, юрэнхы эрдэмээ, өөhэдынгөө мэргэжэл дээшэлүүлнэ. Бүхы хүмүүжүүлгын, соёл сурталай хүдэлмэри цех, участогуудай ажал хэрэгтэй нягта холбоотойгоор, эртээнhээ хараалагдаhан түсэбэй ёhoop ябуулагдадаг.

Партиин райком, партийна эхин организацинууд соёл сурталай хүдэлмэридэ мастер, бригадирнууд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдые эдэбхитэйгээр хабаадуулха тушаа зарим хэмжээнүүдые абажа эхилээ.

Гэхэтэй хамта элидхэлдэ болон үгэ хэлэhэн нүхэдэй тэмдэглэhэнэй ёhoop районой олохон предприяти, эмхи зургаануудаар ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hулаар табигданхай, олон ушарта ёho тэдысэ ябуулагдадаг байна.

Буряадай модо болбосоруулха, мебельнэ комбинат дээрэ hүүлэй үедэ энэ хүдэлмэри hуларшанхай гэжэ нүхэр **Медведев** шүүмжэлбэ. Жэлэй эхинhээ хойшо ажалай, гүрэнэй журам эбдэhэн 315 ушар үзэгдөө. Агитколлективүүд бии аад, мүртэй хүдэлнэгүй. Лекци, элидхэлнүүд үсөөн уншагдана. Имэрхүү дутуу дутагдалнууд мүн Улаан-Үдын мяха-консервын комбинат дээрэ үзэгдэнэ.

Хүдэлмэришэдые, илангаяа залуушуулые, ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ асуудалда пленумдэ хабаадагшад ехэхэн анхаралаа хандуулаа.

—Хүн болохо багаhаа гэлсэдэг,— гэжэ 6-дахи домоуправлениин домовой нийтын комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **Дряхлов** хэлэбэ. Тиимэhээ үхибүүдые хара багаhаань нийтын гурим журам сахижа, ажал хүдэлмэридэ дуратайгаар hургаха гээшэ гансахан hургуулиин зорилго бэшэ. Эндэ түрэлхид, үргэн олониитэ, олониитын организацинууд ехэ үүргэ дүүргэхэ ёhотой. Домоуправлениинүүдээр партиин Уставаар хараалагдаагүй партийна организацинуудые байгуулхада хүн зоной ажаhуудаг газартань хүмүүжүүлгын, соёл сурталай хүдэлмэри ябуулхада таарамжатай зохид болоно.

—Нooho угаадаг фабрика шэнэ залуу предприяти юм. Коллектившье залуу, hаял тогтожо байhан. Тиимэhээ эндэхи партийна организациин үмэнэ ехэхэн зорилго табигданхай. Мүнөө үедэ фабрика дээрэ коммунис ажалай түлөө мүрысөөн үргэн далайсатай болонхой,—гэжэ партийна организациин секретарь нүхэр **Вершинина** мэдүүлбэ.—hүүлэй 3—4 hарын туршада түсэб даабари дүүргэгдэдэг болоо. Мүрысөөнэй дүн гаргахада гансахан үйлэдбэри хараада абтадаг бэшэ, мүн жаяг журам, хүдэлмэришэдэй hуралсал, ажаhуудалай асуудалнууд хараада абтадаг болоо.

— Хүнүүдые ажал хүдэлмэри дээрэнь hургаха тушаа оло дахин хөөрэлдөөн болодог,—гэжэ 15-дахи профессионально-техническэ училищиин директор нүхэр **Иванов** хөөрэнэ.—Теэд хараад үзыт hурагшадай хүдэлмэри ямараар эмхидхэгдэнэб? Ажаллахаар ерэхэдэнь ажал байхагүй, зэр зэмсэг,материал дуталдаха. Хэhэн бүтээhэниинь эбдэжэ, дахинаа хүүлэхэ гэхэ мэтэ олон ушар үзэгдэдэг. Имэ ушарнууд хүмүүжүүлгэдэ ямар нүлөө үзүүлнэ гээшэб? Тон таарахагүй, муу нүлөө. Ажалынь сэгнэгдэнэгүй ха юм.

hургуулинуудаар hуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайжаруулха, үхибүүдэй дунда hонирхолтой, удха түгэлдэр хүмүүжүүлгын ажал ябуулха тушаа үгэ хэлэhэн нүхэд **Прозорова, Иванов, Паньков** болон бусад партийна организацинуудай анхарал хандуулба.

Зүбшэн хэлсэhэн асуудалаараа пленум дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаба.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

★ ★

Улаан-Үдын Кировэй нэрэмжэтэ түмэр зүйлнүүдые бүтээдэг завод жэлэйнгээ түсэб дүүргүүтэй. Энэ заводой штамповочно цехэй раскатчик, комсомол хүбүүн Вячеслав Бурлаков коммунис ажалай ударнигай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэеэ тэмсэнэ. Вячеслав халаан бүриингөө даабари 120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Бурлаков ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

★ ☆ ★

Хэблэлэй шэнжэлэл

АРАДАЙ ХИНАГШАДТА АЛИ БОЛОХООР ТУhАЛХА

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд байгуулагдаhаар тиимэ үни болоошьегүй hаа, арад зоной дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Тэдэниие ажалша зомнай «арадай хинагшад» гэжэ хүндэлэн нэрлэдэг. Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд коммунистнуудта, комсомолшуудта, үргэн ниитэ ажалшадта түшэглэн хүдэлдэг. Манай республикын предприятинууд, барилганууд дээрэ, колхозууд болон совхозуудта, эмхи зургаануудта, hуралсалай газарнуудта байгуулагдаhан 834 бүлагүүдтэ, хиналтада туhалха 1446 постнуудта хамта дээрээ 12975 эдэбхитэд хүдэлдэг.

Коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулхадань партидаа туhалха, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлжэ, арадай ажахын түсэб бэелүүлхэдэнь арад зондоо али болохоор туhалха—имэ зорилго партийно-гүрэнэй хиналтын органууд урдаа табидаг. Эдэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада шалгалтануудые хэдэг байна.

Парти, правительствын шиидхэбэринүүдэй бодотоор бэелүүлэгдэжэ байhаниие шалгахада, элирүүлэгдэhэн дутагдалнуудые усадхахадань партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта манай газетэнүүд горитой туhаламжа үзүүлдэг гээшэ. Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагта гарадаг **«Коммунизмын туяа»** газетын hүүлшын хоёр hара хахадай номернуудтай танилсахада, энэ газетын редакци партийно-гүрэнэй хиналтын органуудтай хамта элдэб шалгалтануудые хэдэг байна.

«Оронгодо үшөө зунайхяараа» гэhэн гаршагтай корреспонденци октябриин 30-най номерто уншанабди. «Малай үбэлжэлгэдэ хэрээр бэлэдхэhыень шалганабди» гэhэн тусгаар гаршаг доро хэблэгдэhэн энэ шалгалтын материалые партийно-гүрэнэй хиналтада туhалха бүлэгэй түрүүлэгшэ Д. Будаев, главна ветврач И. Макальский, газетын корреспондент А. Дериглазов гэгшэд хэблэлдэ бэлдэhэн байба. Рейдовэ шалгалта хэгшэд «Улаан Оронго» колхозой малай үбэлжэлгэдэ ямараар бэлэдхэhые бүхы талаhаань шалгаад, ямар ушар шалтагаануудhаа боложо үбэлжэлгын түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилээд малай туража эхилhэн, hү haалгын хороhон, үндэгэнэй үсөөн абтадаг болоhон ушарнуудые ехэ тодоор элирүүлhэн байна. Гансал үйлэдбэриин асуудалнуудта анхаралаа табяад, шалгагшад хүдэлмэреэ түгэсхөөгүй. Энэ рейдовэ бригадынхид хонишодой, малшадай үбэлжэхэ гэр байрын хэр зэргээр дулаалагдаhан, таатай зохид болгогдоhониие шалгалсаа.

«Үбhэ тэжээл ехээр бэлэдхэхэ талаар горитой ажал хэгдээ. 40 мянга шахуу центнер бүдүүн тэжээл бэлдэгдээ. Малда эдюулхэ ороohо—фураж нёдондонойхиhoo hураггүй ехэ бии. Тиибэшье hаа, «Улаан Оронго» колхоз малай үбэлжэлгэдэ хүсэд бэлдээдүй байшоо. Колхозой центрэй хажуудахи фермын үнеэдэй байра баригдажа дүүрээдүй байhан дээрэhээ 200 үнеэн задагай хорёо соо хононо. Хэрбээ хүйтэрхын урда энэ колхоз арбан хоног бүхэндэ гүрэндэ 200 гаран центнер hү худалдажа байhанаа, мүнөө 130—140 центнер худалдана. hолоомо гидролизно аргаар буйлуулжа эдюулхэ хүдэлмэри удааржа байна. «Культура» гэжэ hаалиин гүүртэдэ гидролизноор буйлуулhан hолоомо үнеэдтэ эдюулдэг байхадань сүүдхэ соо 260 килограмм hү үгэдэг байhан аад, октябриин 22—23-най үдэрнүүдтэ тиигэжэ буйлуулжа үрдингүй, миин hолоомо эдюулхэдэнь тэдэл үнеэдhээ 137 килограмм hүн hаагдаба... Малшад Ф. Цыденов Л. Гомбоев хоёр мал шахажа таргалуулха гүүртэдэ хүдэлдэг аад, үдэрэй 11 час хүрэтэр малаа эдеэлүүлэнгүйгөөр, уhалангүйгөөр хорёо соонь хаажа байна»... гэhэн шэхардуу дохёонуудые, шанга шүүмжэлэл энэ корреспонденци соо уншанабди.

«Партийно-гүрэнэй хиналтада туhалалсадаг бүлэгэй «дохёо» гэhэн тусхай рубрика доро ноябриин 13-най номерто «Хэдэ мянган центнер үрэhэн хүхэ тэнгэри доро хэбтэнэ» гэhэн бэшэг газетын нэгэдэхи хуудаhанда уншанабди. Ивалгын туршалтын ажахын нэгэдэхи, дүрбэдэхи ба бусад отделенинүүдтэ үрэhэн болохо элитнэ hайн шанартай олон мянган центнер ороhо таряанай сэбэрлэгдээгүй, газаа тоог дээрэ хэбтэжэ байhан тухай, амбаар складта оруулагдаhанииньшье шалгагдаагүй, hүниин сагта hайн харуулгүй байhан тухай партийно-гүрэнэй шалгалтада туhалалсаха бүлэгэй түрүүлэгшэ Е. Каленых, комсомолой прожекторэй түрүүлэгшэ В. Базаржапов, агроном А. Козлова ба бусад газетэдэ бэшэбэ.

Республикын колхозууд, совхозуудта үрэhэнэй жаса байгуулха, ороohо, хартаабха хадагалха талаар элирүүлэгдэhэн ехэ дутагдалнууд тухай КПСС-эй обкомой ба Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй партийно-гүрэнэй шалгалтын комитедэй мэдээсэл ноябриин 19-нэй номерто хэблэгдээ.

«Сельхозтехникын» Улаан-Үдын отделениин ажахын ба мүнгэн сангай ажал ябуулгые шалгаhан дүнгүүд тухай, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой экономическа гээгдэлые усадхаха талаар хараалагдаhан хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэжэ байhан тухай, Оронгын дунда hургуулида мүнгэн сангай журам бүдүүлигээр эбдэhэн тухай, Калининай нэрэмжэтэ колхоздо байгуулагдаhан партийно-гүрэнэй хиналтада туhалалсаха бүлэгэй хүдэлмэри тухай партийно-гүрэнэй Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин дэргэдэхи комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. Эдэ асуудалнуудаар ямар хэмжээнүүдэй абтаhан тухай «Коммунизмын туяа» газетэ уншагшадта дуулгахын тулада дэлгэрэнгы мэдээсэл ноябриин 29-дэ хэблээ.

Партийно-гүрэнэй шалгалтын органуудай хүдэлмэридэ Хяагтын «Ленинэй тут» газетэ анхарал яhала табидаг. Энэ газетэ ноябриин 25-най номерто «Техникын хадагалалга шалганабди» гэhэн рубрикатай «Арадай шалгалта» гэhэн партийно-гүрэнэй шалгалтын 19-дэхи тусгаар хуудаhа гаргаа. Тельманай нэрэмжэтэ колхоздо техникэ мууса хадагалагдана, колхозой главна инженер Найданов хүдөө ажахын машинын механик Демин хоёрой гэмээр 13500 түхэригэй элдэб хүдөө ажахын машинанууд задалагдаад үригдэшоо, түлишэ, тоhоодохо материал ээзэн бусаар гаргашалагдана гэжэ управлениин партийно-гүрэнэй шалгалтын комисси заседани дээрээ хэлсэбэ. Техникэдэ ээзэн бусаар хандаhан гэмтэ хүнүүд зэмэ амсаха болоо.

Зүгөөр партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай хүдэлмэриие аймагуудай газетэнүүд бултадаа сэг үргэлжэ, hайнаар харуулнагүй, тэдэнтэй хамта рейдовэ шалгалтануудые хэнэгүй. Жэшээлхэдэ, «Зэдын үнэн» газетэ hүүлэй хэдэн hара соо «партийно-гүрэнэй шалгалтын комиссинуудта туhалалсаха бүлэгүүд ба постнууд тухай дуримые» октябриин 11-дэ хэблээд лэ, бэшэ нэгэшье мэдээсэл толилоогүй.

Арадай шалгагшадта эдэбхитэйгээр туhалха, эдэнэй хүдэлмэриие үргэнөөр харуулха гээшэ нютагуудтахи газетэнүүдэй анхаралhаа гарашагүй шухала асуудалнууд мүн.

Манай редакциин хэблэл шэнжэлхэ штатнабэшэ таhаг бэлдэбэ.

Пропагандистнар hуралсана

Ахын аймагай партийна комитет пропагандистнарай теоретическэ семинар табадахи темээр үнгэргэбэ.

Орлигой дунда hургуулиин директор П. Д. Марзаев, инженер Ф. Л. Гатапов гэгшэд семинар дээрэ гол элидхэлнүүдые хэбэ. Пропагандистын хэлэн тухай дунда hургуулиин түрэлхи хэлэ ба литературын багша Цыбденов Ц. И., атеизмын асуудалаар аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ Д. Д. Ошоров, уласхоорондын байдал тухай элидхэл Д. Б. Шарастепанов хэбэ.

Элидхэлнүүдэй hүүлдэ пропагандистнар теоретическэ асуудалаар өөhэдынгөө hанамжа бодолнуудые хэлэбэ.

hүүлээрнь пропагандистнар дүй дүршэл тухайдаа хөөрэлдэбэ.

Семинарай түгэсхэлдэ партийна комитедэй секретарь М. Ц. Гармаев, парткомой соёл сурталай таhагые даагша Н. С. Нимаев гэгшэд үгэ хэлэбэ.

В. ГАЛСАНОВ.

★ ★

Түнхэн нютагай «Сибиряк» колхозоор ябажа үзөө hэн гүт? Энэ хадалиг, талатайшье дайдада баян түгэс ажахынууд оршодог юм. «Сибиряк» колхозой Еловско отделениин мал ажалай нэгэ фермэдэ ерээ hаа, уужам hаруул улаан буланда орохот. Эндэ шэнэ газетэ, журнал хододоо байдаг, малшад, hаалишад үдэр бүхэндэ тэдэниие hонирхон уншажа, дэлхэй дээрэ боложо байhан юумые мэдээд лэ байдаг. Мүн эндэ номуудай баян библиотекэ бии. Зураг дээрэ: «Сибиряк» колхозой фермын улаан булан соо.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

★ ☆ ★

ШАДАБАРИИН ЭХИН ЮУНhЭЭБ?

Багшалжа эхилhээр арбадахи жэлээ пропагандистын уялга дүүргэжэ ябанаб. Захааминай аймагай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй союзда гурбадахи жэлээ кружок хүтэлбэрилнэб. Цахирай сельпогой, бэлэдхэлэй зургаанай, лавкын хүдэлмэрилэгшэд энэ кружогто hурадаг байгаа, мүнөөшье hурана. Эдэнэрнай эрдэм бэлэдхэлэйнгээ талаар олон ондоо байгаа аабза. Имэ hурагшадтай кружок хүтэлбэрилхэ гээшэ нэгэ бага бэрхэтэйшэг байдаг hэн.

Мүнөө жэлдэ шэнэ программын ёhoop хүдэлнэбди, кружогнай коммунис ажалай гэжэ нэрэтэй. Неделиин понедельник бүхэндэ хэшээлнай болодог. Мүнөө гурбадахи—«Дэлхэйн социалис системэ—мүнөө үе сагай революционно хүсэн мүн» гэhэн темэ үзэжэ байнабди.

Экономикын, политикын ба үзэл бодолой талаар дэлхэйн хүгжэлтэдэ угаа ехэ нүлөө үзүүлдэг дэлхэйн социалис системэ hурагшадые hонирхуулха ёhoopоо hонирхуулна ха юм. Тиимэhээ дэлхэйн ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү хүсэн болохо социалис гүрэнүүдэй үүргые зүбөөр харуулха гээшэ пропагандистын шухалын шухала зорилго мүн болоно. Имэ хэшээлнүүдтэ нэн түрүүн тон hайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй ха юм. Мимэргэжэл шадабариин хэрэг гээшэ бэшэhэн юумэеэ хараад лэ уншажа байха бэшэ, харин ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэхэ зэргэтэй. Гадна hурагшадтаяа үгэеэ ойлголсохо гээшэ бaha тон шухала, пропагандистын мэргэжэл шадабариин хэрэг гээшэ.

Хэшээлнүүдтээ тон hайса бэлдэхэ хэрэгтэй. Тиихын тулада олон ном, газетэ, журналнуудые уншаха хэрэгтэй болодог. Марксизм-ленинизмын классигуудай зохёолнуудые дахин дахин шудалха ушартай бологдоно. Энээнhээ гадна «Правда» газетэ, «Коммунист», «Политическое самообразование» гэжэ журналнууд ехэ туhатай байдаг. Мүн харуулан ойлгуулха зүйлнүүд: географиин картанууд, альбомууд, диаграммманууд, плакадууд хэшээлнүүдые hонирхолтой болгодог байна. Теэд имэ хэрэгсэлнүүд аргагүй хомор байдагынь ехэ гэмшэлтэй. Гадна уран зохёолой номуудые яhала хэрэглэлсэдэг байнаб. Баhа кино хэрэглэхэдэ, хөөрэлдөөн hонирхолтой болгодог юм. Эдэ бүгэдын ашаар программын материал hайнаар хадуугдадаг жэшээтэй. Нютагай байдалhaa жэшээнүүдые харуулалсаха аргатай hаа, бүришье hайн байдаг, hурагшадай толгойдо бүхөөр хадуугдадаг байна. Эгээл имэhээ манай орон доторхи, хилын саанахи hониннуудые илангаяа анхаралтайгаар ажаглажа, газетэнүүдэй хуудаhануудта хаража байдаг гуримтай агшаб.

Минии хэшээлнүүдтэ бүхы юумэн hайн гэжэ хэлэжэ болохогүй ха юмдаа. Заримдаа хэрэгтэй номууд, харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүд олдохоёо болеод байха. Үгышье hаа, гараhан материалаа бүхы hурагшад бултадаа ехэ hайнаар ойлгоо гэхын аргагүй байха юм. Имэ ушарта пропагандист хүнүүдтэеэ хөөрэлдэхэ ёhотой гэжэ hанадагби.

Юрэнхыдөө хэшээл бүхэниие тиигээд нигээд үнгэргэбэл дээрэ hэн ха гэжэ заабари хэлэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, пропагандист бүхэн өөрын онсо дүй дүршэлтэй байдаг гээшэ бээзэ. Тиимэhээ бүхы пропагандистнууд эрдэм мэргэжэлээ, шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлбэл, урдаа табиhан зорилгоёо сүм дүүргэжэ шадаха гэхэhээ ондоо юун байхаб бэлэйдаа.

С. ТАБДАЕВ,
Захааминай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй союздахи коммунис ажалай кружогые хүтэлбэрилэгшэ.

ХОНИШОДОЙ ТАНГАРИГ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

— Манай отарада шэлэгдэмэл, нэгэ жэгдэ hайн нарин нооhотой, бэеэр тобир хонид суглуулагдаhан,—гэжэ ахалагша хонишон Цыбиков айлшадтаа хөөрэбэ.—Эдэ хонидhoo 1964 ондо дунда зэргээр 4,1 килограмм нооhон абтаhан, 100 хонин бүриhөө 95 хурьган түлжүүлэгдэhэн. Саашадаа эдэ хонидоо нютагтаа үдхэhэн hайн нооhотой хусын үреэр үрэжүүлжэ, Байгал шадарай шэмэрүүн уларилда зохихо, үбэлдөө бэлшээридэ ябахадаа ядархагүй, шэрхи бэетэй, ехэ нооho үгэдэг шэнэ үүлтэрэй хони бии болгохо зорилготойбди. Ерэхэ жэлдэ хонин бүриhөө хурьга, 5 килограмм нооho абаха гэhэн социалис уялга хараалаад байнабди,— гэжэ тэрэ нэмэбэ.

— Хурьгатай хонидойтнай байрада наранай туяа бага орохоор хэгдэhэниинь муу байна,—гэжэ «Искра» колхозой хонидой фермые даагша нүхэр Коршунов ажаглаба.—Манай колхозой эхэ хонидой байрын үбэр талын ханада ехэнүүд сонхо гаргагданхай. Тэрээгээр ороhон наранай элшэдэ хурьгадай игаажа хэбтэхэдэ зохид юм.

— Байрадатнай нэгэ метрэй набтархан хаамагууд үсөөн байна,— гэжэ «Искра» колхозой зоотехник Ф. Тугаринов саашань хөөрэлдөө үргэлжэлүүлнэ.—Колхозоймнай эхэ хонидой отара бүхэндэ хурьгатай хонидой амяараа ороод байха 70 таhалга хэгдэдэг. Манай хонишод хурьгадай эхэдээ hайса даhан лэ хойноhь ехэ сакманда оруулдаг. Хэрбээ эхэеэ алдаhан хурьгадай дайралдабал, тэдэниие hөөргэнь амяарладаг заншалтай.

Үнэхөөр «Искра» колхозой хонишод түл абалгаар баян дүй дүршэлтэй, управлени доторoo эрхимлэжэ ябана. Мүнөө жэлдэ энэ колхоз 100 хонин бүриhөө 85 хурьга түлжүүлжэ шадаа бшуу. hүүлэй жэлнүүдтэ энэ колхоз зууhаа 80 хурьгаhаа доошо абажа үзөөгүй.

АШАТАЙ ТУhАТАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

Удаань «Знамя Ленина» колхозой клуб дотор болоhон семинарта «Искра» колхозой главна зоотехник нүхэр Тугаринов ямар аргаар хурьгадые hайнаар түлжүүлдэг тухайгаа саашань хөөрэжэ үгөө.

— Манай колхозой правлени, партийна организаци эхэ хонидой отара бүхэндэ түхэреэн жэлэй туршада 3 хонишониие байлгадаг. Тиихэдээ хонишодые hэлгэхэгүй, нэгэ отарадань 10—15 жэл хүдэлгэхэ гэжэ оролдодог, тэдэниие удаан хүдэлхөөрнь урмашуулдаг байнабди. Хонишод түл абалгадаа хүсэд бэлэн: байра, үбhэ, зелёнко, hолоомо бэлдэнхэй. Ерэхэ жэлдэ колхознай 100 хонин бүриhөө ядагынь 90 хурьга абаха зорилготой.

— Мүнөө жэлдэ түл абалгадаа hайнаар бэлдээбди. Хонин бүридөө 1,5 центнер үбhэтэйбди,— гэжэ «Коммунизм» колхозой хонишон нүхэр Федотов мэдүүлбэ.—Хойто жэлдэ хонин бүриhөө хурьга абажа, 3,6—3,7 килограмм нооho хайшалха уялгатайбди,— гэбэ.

Бэдэрдэг хусануудые hайса шэлэн абаха, тэдэниие жэлэй дүрбэн сагта hайнаар харууhалха, эдеэлүүлхэ тушаа үгэ хэлэгшэд анхараа.

Хурьгадые үбэлэй hарануудта түлжүүлхэдэ түлигдэдэг дулаан байра заабол хэрэгтэй гэжэ үгэ хэлэгшэд дурадхаhан байна. Тэрэнэй ёhoop саашадаа эхэ хонидой отарада тиимэ дулаан, хуурай байрануудые түхеэрхэ тухай хэлсэгдээ.

Түл абалгын үедэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд отарануудаар үдэр, hүнигүй ябажа, хонишодто бодото туhаламжа хүргэхэ, ажаhуудалдань анхарха эрилтэ хонишод табиhан байна.

Хурьгадай элдэб үбшэниие hэргылхэ, эмшэлхэ тухай хүдөө ажахын институдай кафедрые даагша нүхэр С. Ламкин хонишодто hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө. Тиихэдээ тобир hайн түл абахын тула хээлитэй хонидоо түрэхынь урда тээ хоёр hарын туршада hайнаар эдеэлүүлбэл, шэрхи, сула хурьгад гараха гэжэ хэлээд, энэ үедэ хонин бүридэ сүүдхэ соо 1,5 килограмм үбhэ, гадхэн силос, 200 грамм таряа талханай зүйл үгэбэл зохисотой гээд эрдэмтэ дурадхаба. Энэ үедэ эхэ хонидые дабhаар дутаахагүй, мяха-яhанай гурил эдюулхэ эрилтэ табяа. Мүн нэрэй хурьгадые сүүдхэдээ эхэдэнь 6—7 дахин хүхүүлжэ байхые нүхэр Ламкин хонишодто hайшаагаа. Борогжоhон хурьгадта обёосой шулэ уулгахада зохид байhан тухай хөөрэжэ үгөө.

— Хурьгад яахадаа нооho эдидэг бэ,—гэhэн асуудалай табигдахада, нүхэр Ламкин иигэжэ харюусаа: хурьгадые hайнаар эдеэлүүлхэ, дабhаар таhалдуулхагүй, уhандань нод холижо үгэхэдэ болохо гэжэ харюусаа.

Семинар-зүблөөн дээрэ республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ, бэлэдхэхэ министерствын главна зоотехник нүхэр Ф. Зубенко, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомой секретарь нүхэр Н. Малыгин болон бусад үгэ хэлэхэдээ, эхэ хонидой отарануудта хүдэлдэг хонишодой ажал зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэнэрэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тушаа тогтоо.

Ерэхэ жэлдэ 120 мянган хурьга абажа түлжүүлхэ гэhэн зорилгоёо эндэхи хонишодой амжалтатайгаар бэелүүлхэдэнь энэ семинарай ехэ туhатай байхань лабтай.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

БУРЯАД ҮНЭН

2 дахи нюур.
1964 оной декабриин 26.

БУХАРА—УРААЛ. **Эндэ газ дамжуулха сорго барилгын хүдэлмэри аяар 1952 онhoo эхилэнхэй. Энэ хүндэ хүшэр хүдэлмэридэ зоригтойгоор ажаллаhан хүнүүд олон байха. Илангаяа Үлэн губи дээгүүр энэ сорогонуудые татахын тула барилгашад хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, ёhотой баатаршалга харуулhан байна. Тэдэнэй дунда үнэн сэхэ ажалаараа алдар суутай болоhон хүнүүд олон гээшэ. Коммунист Айрат Халиуллин газар доогуур сорго табиха хүдэлмэридэ 1952 онhoo хойшо таhалгаряагүйгөөр ажаллана. Шкаповоhoo Магнитогорск хүрэтэр татагдаха газай соргонуудай барилга дээрэ hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнгөө түлөө энэ нүхэр «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаhан байна.**

Бухара—Ураал гэжэ газопроводой түрүүшын ээлжээнэй барилгада амжалта туйлаhанайнь түлөө «Востокнефтепроводстрой» трестын барилгын гурбадахи управлениин колонныи бригадир Айрат Халиуллинда Социалис Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэ hаяхан олгогдоо. Зураг дээрэ: Социалис Ажалай Герой Айрат Масибуллович Халиуллин.

ТАСС-ай фотохронико.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

1965 ондо СССР дотор 38 миллиард 400 миллион түхэриг шэнэ электростанцинуудые, шахтануудые, гэр байрануудые барилгада гаргашалагдаха.

1964 онойхитой сасуулхада капитальна барилгада мүнгэ hомололгые 11,3 процентээр ехэ болгохо гэжэ Верховно Соведэй hаяхан дүүрэhэн V сессиин баталhан СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын Гүрэнэй түсэб дотор хараалагданхай. Энэ хадаа тон ехэ ургалта мүн. Бүхы үнгэрhэн жэлнүүдтэ Советскэ Союз имэ ургалта хээгүй юм.

Совет засагай 45 жэл соо орон дотор капитальна барилгада ниитэ дээрээ 500 миллиард түхэриг hомологдоо. Шэнэ барилгада гүрэнэй hомолдог зоори жэлhээ жэл бүри ехэ болоно. Хэрбээ СССР тогтон байhан түрүүшынгээ арбан жэл соо энэ хэрэгтэ 1,7 миллиард түхэриг гаргашалhан байгаа hаа, hүүлэй зургаан жэлдэ—200 миллиард үлүүтэй түхэриг, тэрэ тоодо гансахан 1964 ондо 36 миллиард түхэриг, гаргашалаа гээшэ!

Капитальна барилгын хэмжээнэй болон ябасын талаар Советскэ Союзтай тэнсэхэ гүрэн байхагүй. Тиин үдэр бүри СССР-тэ хоёр-гурбан тиимэ промышленна предприятинууд, городуудта найма мянга тухай байранууд, хүдөө нютагуудта мянга хахад шахуу гэрнүүд баригдажа дүүрэнэ, арбан километртэ түмэр зам табигдана.

Дүүрэжэ байгаа 1964 ондо орон дотор 600 гаран шэнэ промышленна предприятинууд ашаглалгада орохо, электростанцинуудай хүсэн 9 миллион киловаттаар ехэ болохо гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин СССР-эй Верховно Соведэй V сесси дээрэ хэhэн элидхэл соогоо мэдээсээ hэн. Шэнэ 1965 ондо капитальна барилгада 38,4 миллиард түхэриг гаргашалагдаха. Энэ хадаа СССР-эй Гүрэнэй бүхы бюджедэй гурбанай нэгэнhээ үлүү болоно.

Капитальна барилгада Совет гүрэнэй түрүүшын ээлжээнэй анхарал хандуулдаг ябадалынь тушаан болоhон ушар бэшэ. Энэ хадаа хуули ёhоной зүйл мүн. Оромнай коммунизмын материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулна бшуу. Үйлэдбэрилгын бүхы хүсэнүүдые тон үргэнөөр хүгжөөхэ, тиигэжэ арадай жаргалта байдал бүхы хэмжээгээр hайжаруулха, обществын бүхы гэшүүдтэ материальна болон оюун бодолой зүйлнүүдые элбэгээр байгуулха шухала байна. Шэнэ заводууд болон фабрикануудые, электростанцинуудые, түмэр замуудые, городууд болон хүдэлмэришэдэй посёлогуудые байгуулангүйгөөр энэ үг зорилгые бэелүүлжэ болохогүй. Капитальна барилга хадаа Совет гүрэнэй арадайнгаа ажахы хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гол зүйлынь болоно. Эгээл тиимэhээ СССР дотор капитальна барилга хадаа экономикын бусад бүхы hалбаринуудhаа үлүү түргэнөөр хүгжэнэ гээшэ.

Мүнөө үедэ СССР дотор промышленна продукци гаргалгын хэмжээн США-гай хэмжээнэй 63 тухай процентнь болоно. Зүгөөр капитальна барилгада зөөри hомолхо талаараа Советскэ Союз түрүүлжэ ябана. Энэнь промышленна үйлэдбэриин талаар США-hаа СССР-эй гээгдэжэ ябаhаниие бага болгоно. Мүнөө үедэ американска болон советскэ үйлэдбэриин хүгжэлтэ хоёр урилдаашадай нэгэниинь нүгөөдэеэ hаяар хүсэхэ хэмжээтэйгээр хүгжэнэ гэжэ Францын мэдээжэ эрдэмтэ, публицист Жан Казальбу өөрынгөө ном соо тобшолол хэнэ. 1965 ондо энэ илгаань бүри бага болохо. СССР дотор хэдэн зуун томо заводууд, фабриканууд, шахтанууд, руднигууд баригдаха, энергетическэ зэбсэгжэлгэнь мүнөө жэлтэй сасуулхада 11 миллион үлүүтэй киловаттаар ехэ болохо гэнэ.

СССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгын гүрэнэй шэнэ түсэбэй онсо илгаань нэн түрүүндэ юуб

Республикын уран зохёолшодой V съездые угтуулан

УРАН ЗОХЁОЛОЙ НЭГЭДЭЛНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ ХЭДЭН ҮГЭ

Буряад орондо литературна нэгэдэлнүүдэй тогтоһон тухай ямар нэгэн шэнжэлгэ бэшэхээр болоо. Тиимэ нэгэдэлнүүд манай эндэ дүшөөд жэлэй туршада ажалланад. Тэдэмнай гурбан газарта түбхинэнхэй: республикын газаа тээ, городууд соо, аймагуудаар...

Республикын газаа тээ хаанаб гэхэдэ, манай хүршэ областьнууд Агын болон Усть-Ордын национальна буряад округуудта юм. «Агын үнэн» газетын дэргэдэхи литературна нэгэдэлдэ Ж. Балданжабон, А. Жамбалон, Ц. Жамбалов, Ч. Гомбоин, Д. Жапхандаев, Р. Рабжуев гэгшэд ороно. Тэдэнэй олонхинь буряад болон ород хэлэн дээрэ гараһан номуудтай, бултаараа хамтаржа «Илалтын дуун», «Талын дуунууд» гэһэн согсолборинуудые хэблэһэн байха юм. «Усть-Ордын Үнэн» газетын дэргэдэхи литературна нэгэдэлдэ А. Тороев, Л. Никифоров, Ж. Зимин, К. Болдохонов, И. Муруева гэгшэд ороно. Эдэнэрэй зариман өөһэдынгөө номуудтай, зүжэг пьесэнүүдэй авторнууд, барандаа «Уужам даа, баян даа Усть-Ордамнай!» гэһэн номой согсолбори хэблээ юм. Мүн Эрхүүгэй университетэй дэргэдэ литературна нэгэдэл бии юм. Тэндэһээ залуу уран зохёолшод К. Ильин, В. Петонов, М. Самбуев, Ж. Зимин гэгшэд урган гараа.

Городуудай литературна нэгэдэлнүүд тухай хэлэхэдэ, иимэ байна. Манай республикын ниислэл хотодо хэдэн нэгэдэлнүүд бии. Д. Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай дэргэдэхи бүлгэмһөө Ч. Намжилов, Ц. Бадмаев, Г. Чимитов, В. Бильдушкинов, К. Цыденов, Ц. Дондогой, З. Гомбожабай, М. Цыренов, Ч. Дарибазарон болон бусад гараа. Мүнөө тэндэ арбаад гаран оюутан оролсоно, тэдэнэр эдэбхитэй ажалланад. Зүүн Сибириин культурын институдай дэргэдэ мүн литературна нэгэдэл бии. Мүн бэшэшье дээдэ һургуулинуудаар тиимэнүүд нэгэдэлнүүд тогтохо бээзэ гэжэ найдагдана. Городой промышленна предприятинууд өөрынгөө литературна нэгэдэлээр онсо илгарна. «Тэрэнги» гэжэ гоё һайхан нэрэтэй нэгэдэл бии. Тэрээндэ инженернүүд, техникүүд, хүдэлмэришэд хабаадалдаг. Энэ нэгэдэл тон һайнаар ажалладаг, болзор соогоо суглаагаа хэдэг, радио болон телевиденеэр зохёолоо уншадаг юм. Тэдэнэй шүлэг, рассказ, зүжэгүүдынь журналда гараһан байха юм. Хэдэн нүхэдынь өөһэдынгөө номуудтай болонхой. Нүхэд М. Баулин, А. Горонович, Т. Сколяренко, М. Александров гэгшэд һайнаар бэшэнэд. Мүн бэшэ городуудаар: Хяагтын нэгэдэлһээ залуу уран зохёолшод: А. Шитов, М. Шиханов, Ц. Хамаев гэгшэд гараа.

Аймагуудаар ямарнууд нэгэдэл бииб гэхэдэ иимэ. Гушаад онуудаар Түнхэнэй аймагта Хэрэнэй дунда һургуулида литературна нэгэдэл байһан юм, тэрэниие Д. Мадасон хүтэлбэрилдэг һэн. Мүнөө тэндэ томошог нэгэдэл тогтонхой. Тэрэнэй гэшүүдынь олон юм: Л. Тапхаев, Д. Лыгденов, Н. Зарбуев, Б. Машкинов гэгшэд. Баргажанай аймагта баһа нэгэ литературна нэгэдэл бии. Тэрэнэй гэшүүдынь Ч. Санжиев, М. Жигжитов, Г. Бадмаев, Д. Хабраков, М. Гончиков болон бусад ороно.

Мүнөө Хориин аймагай залуу уран зохёолшодой бүлгэмэй хүдэлмэри тухай хөөрэлдэе.

Үргэн сагаан Хори нютаг арадай аман үгөөр, үльгэр домогоор, намтар туужаар баян юм. Ушар иимэһээ эндэхи диалект дээрэ үндэһэлэн, манай буряад литературна хэлэ бэшэг хүгжэнхэй. Тиигээд лэ тэндэһээ ехэл олон уран зохёолшод гараһан байжа болоо.

Энэ гансахан аймагһаа СССР-эй уран зохёолшодой холбооной долоон гэшүүд гараа! Тэдэниинь хэд гээшэб: түрүүшын ондо манай түрэл литературын һуури табигшадай нэгэн болбол, алдарта уран зохёолшо Хоца Намсараевич Намсараевай нэрые хэлэгдэхэ байна. Удаань Шираб Нимбуев, Цокто Номтоев, Бата Базарон, Цырен-Доржи Дамдинжапов, Цырен-Дулма Дондокова, Цырен Галанов, Елена Хоринская гэгшэд болоно.

Тэдэнэрэй харгы замые халаһан хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидадууд: Г. Туденов, В. Махатов, прозаигууд: А. Жамбалдоржиев, Г. Даржаев, Ц. Дандаров; залуу поэдүүд А. Мангатханов, Б. Жанчипов, Ц. Хубитуева гэхэ мэтэ хүнүүд болоно. Эдэнэрэй зарим нэгэниинь өөһэдынгөө түрүүшын номуудые хэблэн гаргаһан байха юм.

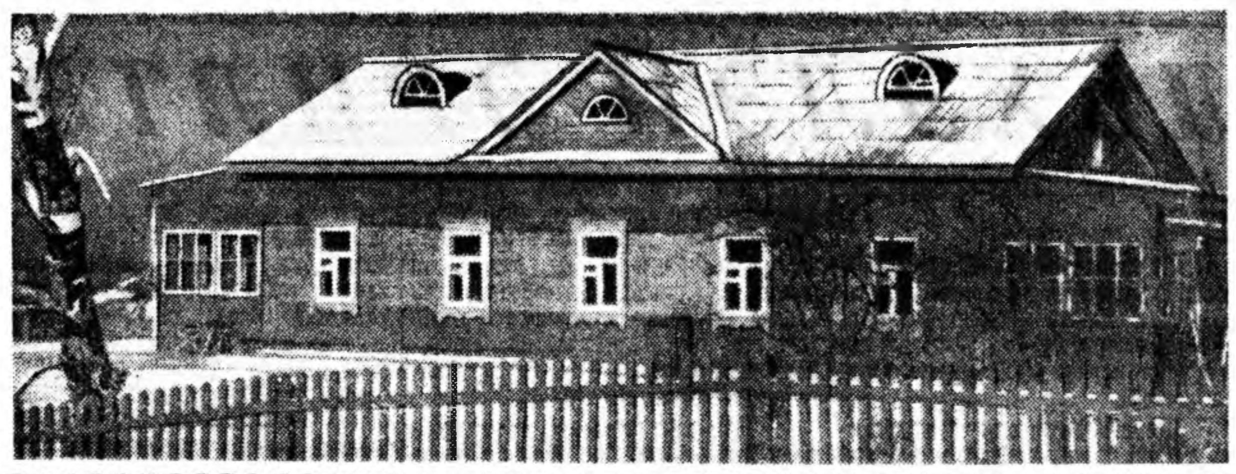
Энэ аймагай «Шэнэ Үдэ» газетын дэргэдэ литературна нэгэдэл тогтонхой юм. Тэндэ А. Содномов, Г. Доржиева, К. Цыденов, Ц. Дондогой, Ч. Дарибазарон, Ч. Цырендоржиев, М. Цыренов, М. Батоин, Ц. Рыгзенов хабаадалсадаг. Эдэнэй олонхинь багшанар юм. Дээдэ һургуули дүүргэһэнэйнгээ удаа холын нютагуудтаа ажаллажа байна. Тиигээд лэ баһа журналистнууд, механизаторнууд, малшад бии юм. Тус нэгэдэлэй гэшүүд хаа-яа сугларжа, өөһэдынгөө бэшэһэн зохёолнуудые зүбшэн хэлсэдэг, һайн гэһэн юумэнүүдээ газетэдээ толилдог юм.

Хориин аймагай литературна нэгэдэлдэ туһаламжа үзүүлхын тулада Буряадай уран зохёолой Холбооной правлени ээлжээтэ суглаагаа энэ жэлэй март һара соо тэндэ зарлаа һэн. Тэрэ суглаанда республикын мэдээжэ уран зохёолшод Н. Балдано, Ч. Цыдендамбаев, Ц-Д. Дондокова, Н. Дамдинов, А. Бальбуров, Ш. Нимбуев, Ц. Дамдинжапов, А. Бадаев, Баргажанай литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Ш. Байминов, Түнхэнэй литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Б. Ябжанов гэгшэд хабаадаа. Хоридо хоёр үдэр болоһон суглаан дээрэ тэндэхи литературна нэгэдэлэй хүдэлмэри тухай элидхэл хэгдэһэн, прозо, поэзеэр семинарнууд болоһон юм. Тэдээн дээрэ залуу уран зохёолшодой бэшэһэн юумэнүүд тухай хөөрэлдөөн болобо. Өөһэдынгөө номуудтай болоһон гурбан авторнууд: К. Цыденов, Г. Доржиева, Ц. Дондогой гэгшэдэй найруулгануудые зүбшэбэд. Гадна эндэһээ уран бэрхэ прозаигууд урган гарахань лабтай. Жэшээлхэдэ М. Батоинай «Амбаа сарай һээр» гэжэ рассказ абаад үзэе. Тэрэнэй удхань хадаа манай хүдөө нютагуудаар болоһон ушар, комсомолец хүбүүнэй хатуу зориг, ангиин дайсадтай тэмсэл тухай домоглоно. Энэ рассказынь бага сага дутагдалнуудтай. Тэдэниинь заһаад байхада ехэл һайн юумэ болохо. Тэрэнэй авторынь заатагүй эрхим һайн уран зохёол бэшэхэ хүн гэжэ найданамди. Мүн залуу нүхэд: А. Содномов, Л. Гончикдоржиев, Ш. Бадмаев гэгшэд һонирхолтой прозаическа уран зохёолнуудые зүбшэлгэдэ табяа юм. Залуу поэдүүд эндэ олон. Ч. Дарибазароной найруулгануудые харая. Тэрэмнай түрүүшээр тон һулаар бэшэдэг бэлэй, удангүй улам бүри шадабаритайгаар найруулдаг болоо, мүнөө нэгэ сборник бүридхэн табиба.

Тус суглаан дээрэ литературна нэгэдэлнүүдэй эмхидхэл, хүдэлмэри, ажал ябуулга тухай ехэхэн шиидхэбэри абаа. Тэдэниинь — нэгэдэхеэр: семинар дээрэ шэнэ уран зохёолнуудые зүбшэхэ литературын теорёор хэшээл хэхэ, газетэдэ толилогдохо материалнуудые шэлэхэ. Газетын ажалда эдэбхитэй хабаадаха, юундэб гэхэдэ, тэрэ авторнуудта ехэ туһа хүргэдэг, тэндээ олохон нэрэтэй сопотой уран зохёолшод гараа ха юм, хоёрдохёор — шэнэ гараһан номуудые, «Байгал» журналые, «Буряад үнэн» газетые тараалсаха. Гурбадахяар — һургуулинуудай литературна кружогуудта саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ байха.

Тиигэжэ буряад литературын түүхэдэ түрүүшынхеэ болоһон суглаан үндэр зэргэдэ үнгэрбэ. Энээнһээ хойшо мүн ондоо аймагуудай литературна нэгэдэлэй ажал хүдэлмэриие Правлениин нүүдэл суглаан зүбшэн хэлсэжэ байбал, һайн гэжэ тэмдэглэбэд. Иигээд лэ хүдөө нютагуудай литературна нэгэдэлнүүдые олошоруулха, һайжаруулха, хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хүсөө элсүүлээ!

Ц-Ж. ЖИМБИЕВ,
уран зохёолшо.

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Саянай совхозойхид малшадтаа маша ехэ анхарал хандуулһаар. Гүүртэ, отаранууд дээгүүр агитбригаданууд ябадаг. Мэнэ һаяхан эндэ ажалшадай амаралтын шэнэ гэр баригдаба. Уужам һаруул таһалга соогуур малшад, хонишод ажаһуужа эндэ амарха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Саянай совхозой ажалшадай амаралтын гэр.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

МАЛШАДАА БУ МАРТАЯ

Бүхы орон соохидоол адляар манай республика доторшье хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха тушаа угаа ехэ анхарал хандуулагдана. Энээнэй бодото гэршэ болгон, хэдэн тоо баримтануудые дурдая. Хүн зоной ажаһуудалайнь хэрэглэмжые 1962 ондо 496,2 мянган түхэригэй тэнтэйгээр хангаһан байгаа һаа, 1964 ондо 854,7 мянган түхэригэй болоо. Республикын хүдөө нютагуудта хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха 99 точконууд, тэрэ тоодо Хориин аймагта 22, Кабанскын — 21, Мухар-Шэбэрэй — 10, Түнхэнэй — 5, Баргажанай — 6, Зэдын — 12, Хяагтын — 15, Баунтын — 4, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагта 4 точко байгуулагдаа. Энэмнай бултаараа шахуу шэнээр эмхидхэгдээ, баригдаа.

Тэрэшэлэн ажалшадай эрилтые улам һайнаар хангахын тула холын фермэ, отаранууд дээгүүр аймпромкомбинат бүхэнһөө шахуу тусхай түхеэрэгдэһэн автомашинанууд ябадаг болонхой. Энэмнай мүнөө малай үбэлжэлгын үедэ сэгнэшэгүй ехэ аша туһа хүргэнэ. Манай һанахада, саашадаа зэтэтэл һаа жэжэ тосхон, һууриин бүхэндэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхинүүдые байгуулхагүй, харин лэ эндэ автомашинаар ябажа хангаха, хүдэлмэри улам үргэнөөр эмхидхэхэ зэргэтэйбди.

Эгээ мүнөө үедэ 15 аймпромкомбинадуудһаа тиимэ машинанууд таһалгаряагүй шахуу ябажа, 187 һууриин тосхонуудые, мал ажалай 520 точконуудые хангана. Жэшээнь, Закааминай аймагай промкомбинат (директорынь нүхэр Дротикова) энэ үбэлжэлгын эхилһээр автомашинаар мал ажалай 42 фермэнүүд дээгүүр саг үргэлжэ ябуулна. Һанамжа, дурадхалнуудайнь дэбтэр һэхэжэ харахада, колхозникууд имагтал баясхалан хүргэһэн байха.

Гэбэшье, сэхыень хэлэхэдэ, дурсагдаһан аргаар хүдөөгэй хүн зоной оройдоол 40—50 процентнь хангагдана. Энэ юун дээрэһээ шалтагаалнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, автомашина дуталдана, хоёрдохёор, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха хэрэгтэ зарим комбинадайхид анхаралаа үшөөл багаар хандуулна, малшадай эрилтые гүйсүүлхын тула арга боломжонуудаа хүсэдөөр элсүүлнэгүй. Тэд абажа үзыт даа Хяагтын аймпромкомбинадые. Тэндэ фермэ, отаранууд дээгүүр ябажа баймаар «ГАЗ-51», «ГАЗ-69» маркын автомашинанууд бии. Гэбэшье эдэнь халтад гээ һаа, ондоо хэрэгээр гүйлгэжэ байха юм. Үгышье һаа, Баргажанай аймпромкомбинадые хараябди. Тэндэ холын точконууд дээгүүр ябаха «ГАЗ-51» маркын автомашина аяар 1962 ондо үгтөө һэн. Тэд юун болооб? Энэнь мүнөө үедэ түлеэ зөөжэ байха юм. Малшадай зүгһөө гомдолшье ороно. Дурсагдаһан комбинадай хүтэлбэрилэгшэдһөө энээнэйнь түлөө шангахан эрилтэ табихын орондо нютагай Совет огто эбсэшэнхэй, юушье хэнэгүй. Гайхалтайл байна.

Манай һанахада, ондоошье нютаг нютагуудта ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхинүүдэй ажал хүдэлмэриие имагтал нютагай Соведүүд саг үргэлжэ хинан шалгажа, али бүхы туһаламжа үзүүлжэ байха ушартай. Гэхэ зуура аймгүйсэдкомууд жэлэй гү, али кварталай дүнгөөр заседани дээрээ аймпромкомбинадай тоосоо шагнаад лэ орхижорходог. Мүнөө үедэ мал ажал дээгүүр автомашинануудай ямараар ябажа байһан тухай асуудал зүбшэн хэлсэнэгүй.

Культурно-ажаһуудалай болон худалдаа наймаанай талаар ажалшадай эрилтые хангалгада үшөөл горитойхон дутуу дунданууд тайбди гэжэ СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ нүхэр А. У. Модогоевой шүүмжэлэн хэлэһые мартаха ёһогүйбди. Бии байгаа дутагдалнуудаа саашадаа усадхахын тула, илангаяа мүнөө үедэ малшадай эрилтые бүрин гүйсэдөөр хангахын тула ажаһуудалай предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд нэгэшье үдэрөөр гэдэргэ татангүй, онсо яаралтай хэмжээнүүдые абаха болоно. Энээн тухай КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй захяа заабари, манай управлениин табижа үгэһэн хэмжээ түсэбүүдшье бии хаям.

Тэд юу хэхэ болонобибди?

Нэн түрүүн фермэ, отаранууд дээгүүр бүхы машинануудаа ябуулжа, малшадай эрилтые жэншэдгүй һайнаар хангаха ёһотойбди.

Тэрэшэлэн мастерскойнуудай һаалишадай, хонишодой эрилтэ захилые нэн түрүүн дүүргэхэ болоно. Энээнтэй тааруулжа, ажал хүдэлмэриингөө гуримшье хубилгабалнь, һайн байха һэн. Жэшээнь, малшадай гэр байрые шэрдэхэ сагаадаха хүдэлмэри, нэхэмэл гү, али оёмол хубсаһанай захил абалга, химиин аргаар будаха, сэбэрлэхэ хубсаһа тушаан абалга, радиоприемник, угаалгын машина, электроприбор заһабарилга, гутал хубсаһа оёлго гэхэ мэтые сэхэ мал ажалай фермэ, отарануудта ошожо дүүргэхэ аргатайбди.

П. ГРИГОРЬЕВ,
хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжые хангаха талаар БурАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи управлениин главна инженер.

УРАН ХУРАБША

Арад зоной эрилтын хэмжээн улам дээшэлнэ. Тэдэнэр гоё гоё шэнэ түхэл моодын хубсаһануудые хэрэглэдэг болоо.

Түнхэнэй аймагай арад зоной ажаһуудалай хэрэглэлые хангаха промкомбинадай сабхи оёдог мастер Ирина Байшникова бүтээсэ ехэтэ эрхим ажалаараа үйлэдбэри дээрээ шалгаржа, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байна. Нүхэр Байшниковагай сабхи гутал шанар һайнтайгаар оёдог байһан дээрэһээнь захил хэхээ ерэгшэд хамагай түрүүндэ тэрээндэ хандадаг байха юм.

Тэрэ хадаа олохон хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа. «Арад зонойнгоо үмдэхэ гутал, хубсаһа оёжо, тэдэнэрэй хэрэглэмжэ хангадаг байһан туладаа абаһан захилаа шанартайгаар, бүхэ бэхеэр, сэбэр гоёор дүүргэхэ ёһотойбди» гэжэ тэрэ өөрынгөө һурагшадта хододоо захидаг, заадаг. Тиимэл хадаа захил хэгшэдэй һайшаал магтаалда хүртэнэ.

Сабхиша мастер Ирина Байшникова үдэр бүриингөө даабари хододоо үлүүлэн дүүргэдэг байна.

С. АНДЫКОВ.

ХҮЛЕЭНЭБДИ ШАМАЯ, ЭМШЭЛЭГШЭ!

Хүн зоной элүүрые хамгаалха хэрэгтэ яаһан ехэ анхарал табигданаб. Мүнгэ зөөришье ехээр гаргашалагдана. Гэбэшье энэнь зарим заха булангаар харюулагданагүй. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Дружба» колхозой дүрбэдэхи отделениин Хаяа нютаг колхозой центрһээ холо — арбан табан модо газарта һууришанхай юм. Тэндэ амбулатори үнинэй хаалтатай. Эмшэн үгы. Ехэл ядаруу байгдана. Илангаяа хүйтэнэй сагта үндэр наһатай үбгэд, хүгшэдһөө гадна, нарай үхибүүтэй эхэнэрнүүд үбдэхэдөө яахашье аргаяа олоногүй, өөрөө өөртөө эмшэн болохо жэшээтэй бологдоно. Энэ зундаа Бэшүүрэй амбулаториһоо Ивашков гэжэ хүн манай эндэ хүдэлхэеэ ерэбэшье, эм таблеткэшьегүй байдаг һэн. Тэрэмнай дуратайдаа ерэхэ, дурагүйдөө ерэхэгүй. Хаа-яа зэмэлжэ хэлэхэдэшни, «таанадта имэл халатнай эмшэн ерэнэгүй, би ябахам» гэжэ байжа хохироохо. Угайдхадаа тэрэмнайшье амаралтада гарааб гээд бусалтагүйгөөр ябашоо. Энээн тухай управлениин хүтэлбэрилэгшэдтэшье мэдээжэ юм бээзэ, гэбэшье ямаршье хэмжээн абагданагүй. Аймагай гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Цырен Очирович Цыбиков — депутадайнгаа ерэхэдэ абаһаар лэ эмшэн тухай эрилтэ табяа һэмди. Туһалхаб гэжэ тэрэмнай найдуулааш юм һэн. Мүнөө хүрэтэр бүтэһэн юумэ үгы.

Манай нютагта эмнэлгын хүдэлмэри һайжаруулхын тула дары хэмжээ абаг лэ гэжэ аймагай Соведэй гүйсэдкомдо һануулая.

М. ЦЫДЫПОВ.

ЯПОН. Орон доторнь эд бараанай, эдеэ хоолой үнэ сэнгэй дээшэлһэн ушарта эсэргүү демонстраци Токио городто болобо. Энэ демонстрацида гол түлэб эхэнэрнүүд хабаадаа. Эдеэ хоолой, эд бараанай үнэ сэнгэй дээшэлүүлэгдэһэниие эрид шууд буруушааһан бэшэг парламентда барюулагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: демонстрацида хабаадаһан гэрэй эзэн эхэнэрнүүд овощой сэн харуулһан таблица табаг дээрэ барижа ябана.

ТАСС-ай фотохронико.

КПИ-гэй съезд хүдэлмэрөө дүүргэбэ

БОМБЕЙ, декабриин 24. ТАСС-ай корреспондент О. Плешов иигэжэ дамжуулна: Индиин коммунис партиин 7-дохи сесси үсэгэлдэр һүни орой болоһон хойно Бомбейдэ хүдэлмэрөө дүүргээ.

Ороной бүхы нютагуудай партийна организацинуудай 500 гаран делегат КПИ-гэй ажабайдалай болон тэмсэлэй шухалын шухала асуудалнуудые, Индидэхи болон бүхы дэлхэй дээрэхи коммунис хүдэлөөнэй теориин болон бодото дүршэлэй асуудалнуудые съезд дээрэ зүбшэн хэлсээ. 24 ороной ахэ дүү партинуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союзай Коммунис партиин түлөөлэгшэд съезд дээрэ байлсаа.

Партиин шэнэ программые — Индиин ажалшадай түрүү отрядай зорилгонуудые тодорхойлһон документые баталан абалга съезд дээрэ гол шухала ушар болоһон байна. Партиин ябуулга хэхэ тодорхой программые хараалһан политическа резолюци, соёл сурталай асуудалай талаар улаасхоорондын коммунис хүдэлөөнэй олонхидтой КПИ-гэй нэгэн һаналтай байһые гэршэлэн харуулһан резолюци, эмхидхэлэй асуудалнуудаар элидхэл, КПИ-гэй шэнэ устав мүн лэ баталан абтаһан байна.

Компартиин национальна соведэй һунгалта үсэгэлдэр орой болоһон хойно үнгэргэгдөө. Индиин коммунис хүдэлөөнэй элитэ ажал ябуулагшад — хамта 96 хүн комитетдэ ороо. Табан хүн хожом нэмэжэ һунгагдаха.

Индиин коммунистнуудай политическа ехэ эдэбхи хэшээлые, Индидэ дэбжэлтэ хангаха зорилгонуудые бэелүүлхын тулада аһан шадалаараа оролдохоор тэдэнэй шиидэнги, марксизм-ленинизмын гол ёһонуудта үнэн сэхэ байһыень съезд үнэмшэсэтэйгээр гэршэлэн харуулаа. Коммунистнуудай пролетарска һанал нэгэдэлгэдэ, дэлхэйн бүхы коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нягта жагсаал хангаха шухала байһанда КПИ-гэй батаар этигэдэг байһые съезд мүн лэ харуулһан байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Сенатор Морзе мэдүүлгэ хэбэ

ВАШИНГТОН, декабриин 24. (ТАСС). «Урда Вьетнамда саашадаа Америкын нэгэшье хүнэй алуулха болоо һаань, тэрэниие хулисэхэ аргагүй.. Хомхой хободог, тогтууригүй бүлэгые хамгаалхын тулада американ хүбүүдые үхэл тээшэ эльгээхэ ябадал Америкын арад гаргуулха ёһогүй» гээд сенатор Морзе (Орегон штадһаа демократ) гэгшын үсэгэлдэр хэһэн мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Урда Вьетнам тушаа оборонын министр Макнамарын болон Америкын Сайгондохи элшэн сайд генерал Тэйлорэй һанаашалдаг аюултай хараа шэглэлые болюулхыень президент Джонсониие Морзе уряалаа.

Совет искусствын хүдэлмэрилэгшэд Пекин ерэбэ

ПЕКИН, декабриин 24. (ТАСС). СССР-эй болон КНР-эй хоорондо 1964 ондо культурна харилсаа холбоо байгуулха түсэбэй ёһоор совет театрай болон киногой хүдэлмэрилэгшэд Пекин ерээ. Ленинградай А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ драматическа театрай директор В. А. Колобашкин, Новосибирскын оперо, балетэй театрай главна режиссер Э. Е. Пасынков, мэдээжэ киноактриса Т. Г. Конюхова совет айлшадай дунда бии.

КНР-тэ байха үедөө тэдэнэр Хитадай искусствын хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаха, орон соогуур аяншалха юм.

Порт-Саидта митинг болобо

КАИР, декабриин 24. (ТАСС). Илалтын үдэрэй найман жэлэй ойе һайндэрлэлгэтэй дашарамдуулагдан, Порт-Саидта губернаторствын байшангай үмэнэхи талмай дээрэ ехэ митинг үсэгэлдэр үдэшэ болоо. Арабуудай Нэгэдэмэл Республикын президент Гамаль Абдель Насер, вице-президентнүүд, Египедэй правительствын гэшүүд, ОАР-ай олониитын түлөөлэгшэд, гадаадын оронуудһаа ерэһэн айлшад, журналистнууд митинг дээрэ байлсаа. ОАР-ай Национальна суглаанай түрүүлэгшын уряалаар эндэ ерээд байһан А. Н. Шелепин түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци, баатар-город Порт-Саидай губернаторствын уряалаар һайндэрлэлгэдэ ерэһэн Волгоградай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой делегаци митингын хүндэлэлэй трибуна дээрэ байлсаа.

Порт-Саидай губернатор Мухаммед Хасуна митингые нээхэдээ, тобшо үгэ хэлээ. Англи, Франци, Израиль гурбанай 1956 оной намар хэһэн зэрхэг добтолгодо эсэргүүсэн, Египедэй арадай хэһэн тэмсэл тухай тэрэ хөөрөө.

СССР-эй Верховно Соведэй делегациие толгойлогшо А. Н. Шелепин митинг дээрэ мүн лэ үгэ хэлэһэн байна.

Удаань ОАР-ай президент Гамаль Абдель Насер дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Танзаниин президент Занзибарта аяншалба

ЗАНЗИБАР, декабриин 23. (ТАСС). Танзаниин Нэгэдэмэл Республикын президент Джулиус Ньерере Занзибар болон Пемба соогуур аяншалгаяа дүүргэбэ. Эндэ байха үедөө президент Ньерере хадаа нэгэдэлгые бэхижүүлгэтэй холбоотой зарим асуудалнуудые Занзибарай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэн хэлсээ, тэрэшэлэн шэнэ байдал зохёон байгуулгада Занзибар болон Пембын түйлаһан амжалтануудтай танилсаа.

Пембэдэ болоһон ехэ митингнүүдэй нэгэн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, эдэ түйлалтануудтань Ньерере үндэр сэгнэлтэ үгэһэн байна. Хуби заяагаа өөрынгөө гарта абахаар Занзибарай болон Пембын, Танзаниин бүхы Нэгэдэмэл Республикын арадай шиидэнги байһанай ашаар иимэ амжалтанууд түйлагдаа, тиихэдэ урдын зонхилогшод, тэдэниие дэмжэдэг колонизаторнууд ороной баялигые элитээр тонодог, хулгайлдаг байгаа гээд Танзаниин президент хэлээ.

ОЛООР БОДХООГДОХО

гэхэдэ энэ түсэб хүдөө ажахыда, химиин индустрида болон тэдээнтэй холбоотой һалбаринуудта, мүн тэрэшэлэн хүнгэн, эдеэ хоолой болон загаһанай промышленностьда, арад зониие ажаһуудалай талаар хангалгын предприятинуудые барилгада капитальна һомололгые улэмжэ ехэ болгохо гэжэ хараална. Ондоогоор хэлэбэл, Совет гүрэн арадай хэрэгсэлэй продуктнууд болон эд бараануудые үйлэдбэрилгэтэй сэхэ холбоотой экономикын һалбаринуудта ехэ зөөри зорюулна, тэдэнэй ургалтын хэмжээе үйлэдбэриин зэбсэг хэрэгсэл үйлэдбэриин хэмжээндэ дүтэрхы болгохо гэжэ эрмэлзэнэ.

Гэр байра нилээд ехээр барилга хадаа арадай жаргалта байдал тухай, тэрэнэй эрилтэ болон хэрэгсэлнүүдые хангаха тухай социалис гүрэнэй хубилшагүй анхарал оролдолгын шэнэ гэршэ мүн.

Ондоо ямаршье орон доторхиһоо үлүү олон гэр байранууд Советскэ Союзда баригдадагынь мэдээжэ. Жэшээлхэдэ, мянган хүн зон бүридэ США болон Францидахида орходоо хоёр дахин шахуу олон, Англидахида гү, али Италидахида орходоо хоёр дахин олон байранууд манайда баригдана. Һүүлэй зургаан жэл соо СССР-эй арад зоной гурбанай нэгэ тухайнь, тиихэдэ арбан жэл соо хахад шахуунь гэхэ гү, али 108 миллион эрхэтэд гэр байраяа һайжаруулаа.

Гэр байра барилгын мүнөө үеын хэмжээн дэлхэй дээрэ эгээн ехэ, эгээн түргэн байбашье, энэ хэмжээн Совет гүрэниие хүсэд ханганагүй. Ороной национальна олзо доходой ургаһан ябадал шэнэ барилгын энэ имагта шухала хубиие хэлбэришэгүйгөөр ургадхаха арга олгоно. Национальна олзо доход 1964 онойхитой сасуулхада 1965 ондо 8 процентээр ехэ болохо. Совет бүлэ бүхэниие болбосон түхэлтэй байраар ерээдүйн һаяын сагта хангаха гэһэн зорилго Коммунис парти урдаа табина. 1965 ондо шэнэ шэнэ миллион ажалшад гэр байраяа һайжаруулха аргатай болохонь. 84 миллион дүрбэлжэн метр — 1964 онойхидо орходоо нилээд ехэ талмайтай гэр байра жэлэй турша соо баригдаха. Энэ хэрэгтэ гүрэнэй бюджедһээ 4,7 миллиард түхэриг табигдана. Тэрэнһээ гадна гэр байра барилгын кооперативууд нилээд олон барилгануудые бариха. Мүнөө СССР дотор 3400 гаран тиимэ кооперативууд бии. 423 миллион түхэригтэ банкын удаан болзортой урьһаламжанууд болон бусад хүнгэлэлтэнүүд эдэ кооперативуудта үгтэхэ.

1965 ондо Совет гүрэнэй хараалһан капитальна барилгын түсэбүүд бодото дээрэ бэелүүлэгдэмээр, экономическа талаараа үндэһэлэгдэнхэй байха юм. Советскэ Союз 6,5 миллион барилгашадтай, дүй дүршэл ехэтэй 320 мянган инженернүүд болон техникүүдтэй, 450 мянга шахуу проектировщигуудтай байна. Тэдэнэрэй зохёоһон проектнүүдээр тон орёо оньһон барилганууд гансахан СССР дотор бэшэ, мүн дэлхэйн олон оронууд дотор баригдаһан байха. Советскэ Союз барилгын хүсэтэ индустритай, барилгын материалнуудай, промышленностьтай. Хабсаргагдадаг түмэрбетон, цемент, шэл, хушалта үйлэдбэрилгөөр СССР дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури батаар эзэлнэ. Барилгын материалнуудые саашадань ехээр үйлэдбэрилхэ, капитальна барилгын ашаг үрые ехэдхэхэ, хараалагдаһан барилганууды саг соонь, һайн шанартайгаар дүүргэхын түлөө барилгын индустриин хүдэлмэрилэгшэдэй материальна һонирхолые дээшэлүүлхэ тушаа СССР-эй правительство хэдэ хэдэн шухала хэмжээнүүдые бэелүүлээ. Эдэ бүхы хадаа Советскэ Союз дотор капитальна хүдэлмэринүүдэй шэнэ, айхабтар ехэ түсэб, эб найрамдалай, зохёон байгуулха хэрэгэй программые амжалтатайгаар бэелүүлхэ ябадалда зорюулагданхай.

Николай САПФИРОВ,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

КОНГО. Чомбейн сагаан шарайтай хүлһэншэд, Леопольдвилиин правительствын сэрэгүүд Конгын патриодуудые дэмжэдэг хүн зоной дунда зэрлиг муухай ааша гаргана. Хүлһэншэдэй хүтэлбэри доро ябаһан эдэ сэрэгшэд нэгжүүл дээрмэдэлгэ хэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Чомбейн хүлһэншэд — сагаан шарайтан хоёр конголезцүүдые буудан алахаяа абаашажа ябана.

«ЭУРОПЕО» журналһаа абтаба.

ЭТЮД

СЭДЬХЭЛЭЙ ЭРИЛТЭ

Намарай һүүлшын нарата үдэрнүүдэй нэгэн һэн. Сэлэнгын уһан зайртажа, саада эрьеынь шугы бургааһад гүүжашанхай, саһанай орохые хүлеэшоод дууран дууран һүүһандал харагдана. Сэлэнгын эгсэ эрье дээрэ оршоһон мастерскойн үүдэндэ Погранична совхозой комбайнер Гуржаб Юмжапов бидэ хоёр главна инженер Феликс Федорович Степановые хүлеэнэбди. Тэрэмни—гүйһэн нюдэтэй, олон үгатэй, шарабтар үһэтэй, ялагар сагаан нюуртай, набтаршаг, хоршогор хүн—нэгэ хирэ болоод лэ гартаа барижа байһан будай таһархайгаар «СК-3» комбайнаа арилгаха зуураа, намда юм гү, али өөртөө юм гү—хандан дуугаран:

— Юрэдөө хэды болотор арилгаха хүмбиб. Хоердохи үдэрөө мастерскойн үүдэндэ айбала шэнги энэ хорхигор комбайнтаяа байжал байнаб. Гэрэл шэнги ялагар болгооб. Харана гүт, энэ наранай гэрэлдэ ялархыень. Феликс Федорович үшөөл һайнаар арилга, тиигээгүйдэш мастерскойн хашаа руу оруулхагүйб гээд лэ тулгана. Юрэдөө хэды болотор үрэхэ хүнбиб,—гээд нэгэ бага амяа даруулба. Тэрэ үедэнь:

— Главна инженернай имэ хатуу эрилтэ холо табижа ябадаг юм гү? —гэжэ һонирхобоб.

— Ходо даа. Хатуул эрилтэтэй хүн.

— Теэд муу аал?

— Шүдхэр мэдэбэ. Юрэдөө энэ комбайн хэды болотор арилгаха хүнбиб,—гээд үнөөхи будайнгөө таһархайе шэдэжэрхёод, Сэлэнгын долгин дээгүүр тамарһан зайрнуудые адаглан зогсобо.

— Шамайе интэршни зобоогоо халаа главна инженертнай муул хүн болоно ха юм даа, — гэжэ зорюута һагад һэмээхэнээр һураадхибаб. Тэрэм гэнтэ нам уруу эрид эрьелдэжэ:

— Юун муу байха һэм. Һайнайл һайн хүн. Үлүү үгэгүй. Манай совхоздо хоёр жэл үлүүтэй хүдэлнэ. Муу гэхэ хүниие олохогүйт. Хүндэтэйшье болонхой,—гэбэ.

Хүлисэ, Феликс Федорович, дүтүү ядуу таниха хүнһөө шам тухай иигэжэ эсууһандам. Теэд эдэ хэдэн жэл соо харалсаагүй ябаһанай һүүлдэ абари зангайш хайшан гэжэ хубилһые, яажа тогтонижорһые мэдэхээ хүсөө бшууб. Юуб гэхэдэ, табэ-зургаан жэл соо харалсаагүй хүнтэеэ дахин ушархадаш, тэрэш шал ондоо хүн болошоһон байдаг ха юм. Иланггяа эдир наһандаа ханилһан хүнүүшни һаа... «Хатуул эрилтэтэй хүн», «һайнайл һайн хүн», «үлүү үгэгүй». Нимэл бэлэйш. Хабарай бүлеэн һүнинүүдые ото чертёж, курсовой проектнүүдые зурахадаа, ямар хатуу эрилтэтэйгээр хандагша һэмши. Ханилжа ябаһан нүхэдтөө ямар һайн һэмши. Һүүлшынш солхообоор сугтаа ошожо эдеэлэгшэ һэмнайбди. Табан жэл соо нэгэ сухалдахыш, хүниие хараахыш үзөөгүй һэм. Тэрэл зандаал хүн байнаш, нүхэрни.

— Үнөөхил зандааш, огто хубилаагүйлши,—гэхэдэм, Феликс Федорович энеэсэгээнэ. Газаа талаһаашье урданай Феликс: түхэреэн мүндэгэр духа, хаб харэ шэрүүн үһэн, номгон харасатай саана һүүһан нюдэд, аманһаань һаладаггүй папирос, зөөлэн абаан, болгоомжотой алхаса...

— Бишни шамайгаа хараалша шэрээлшэ болоо, элдэб бэлин шэбшэг дурдажа байжа ганиржа һураа гээбы гэжэ һанаалби.

Дахин энеэсэгээнэ. Тиигээд тамхияа һороод:

— Нэгэ удаа тиимэшье юумэн болоо һэн,—гэбэ.

Баһал энэ намар һэн. Субэгтэ Ехэ-Нуга хоёрой хоорондо оршодог зурууд зурууд тараалан дээрэ энэ ушар болоо. Тэнгэриин шарай барагар, халтэд гээ һаа, аадар бороо адхаршажа магад. Эгээл энэ үедэ загуунаа дүүргэхэеэ ябаһан Март Гармаев гэжэ комбайнерай комбайнай нэгэ «одохон» гэхэ гү, али гэнжэ гүйлгэхэ араатай мөөрхэн бутаршаба. «Тьфу!»—гэжэ нёлбоод, комбайнер хүбүүн Феликс Федорович руу хараад: «Хяагтын адаг хүрэтэр харайлгаха болоол даа»,—гэбэ. Тиихэдэнь: «Тээ тэрэ хадажа ябаа Гуруев... нөөсэ «одохон» байжа магад. Ошоод эрьсэд ерэл даа. Мастерской ошохо болоо һаа, бүхэли үдэрөө гээхэлши»,—гэжэ главна инженер хэлэбэ. Теэд тэрэнь удангүй гар хооһон бусаба. Уруу дуруушаг Хяагтын адаг хүрэтэр, аяар гушаад модон соо һалирха баатай болоо һэн. Тээ нэгэ хэды болоод, Феликс Федорович Гуруевай комбайнда ошожо энэ тэрэ юумыень хараба. Ябасынь шагнаба. Муугаар тоһодогдоо байна гэһэн ажаглалта хэбэ. Шприцээ гаргажа тоһодохо гээд, түлхюур, түмэр түдэгынгөө хайрсаг нээбэ бшуу. Тэндэнь үнөөхи Гармаевай комбайнда эмдэршэһэн шэб шэнэхэн «одохон» хэбтэжэ байба. Тиихэдэнь главна инженеркай бэеэ баряагүйл даа. Досоонь энэ аадарлахаяа байгаа бүрхэг тэнгэри шэнги харанхы болошоо һэн.

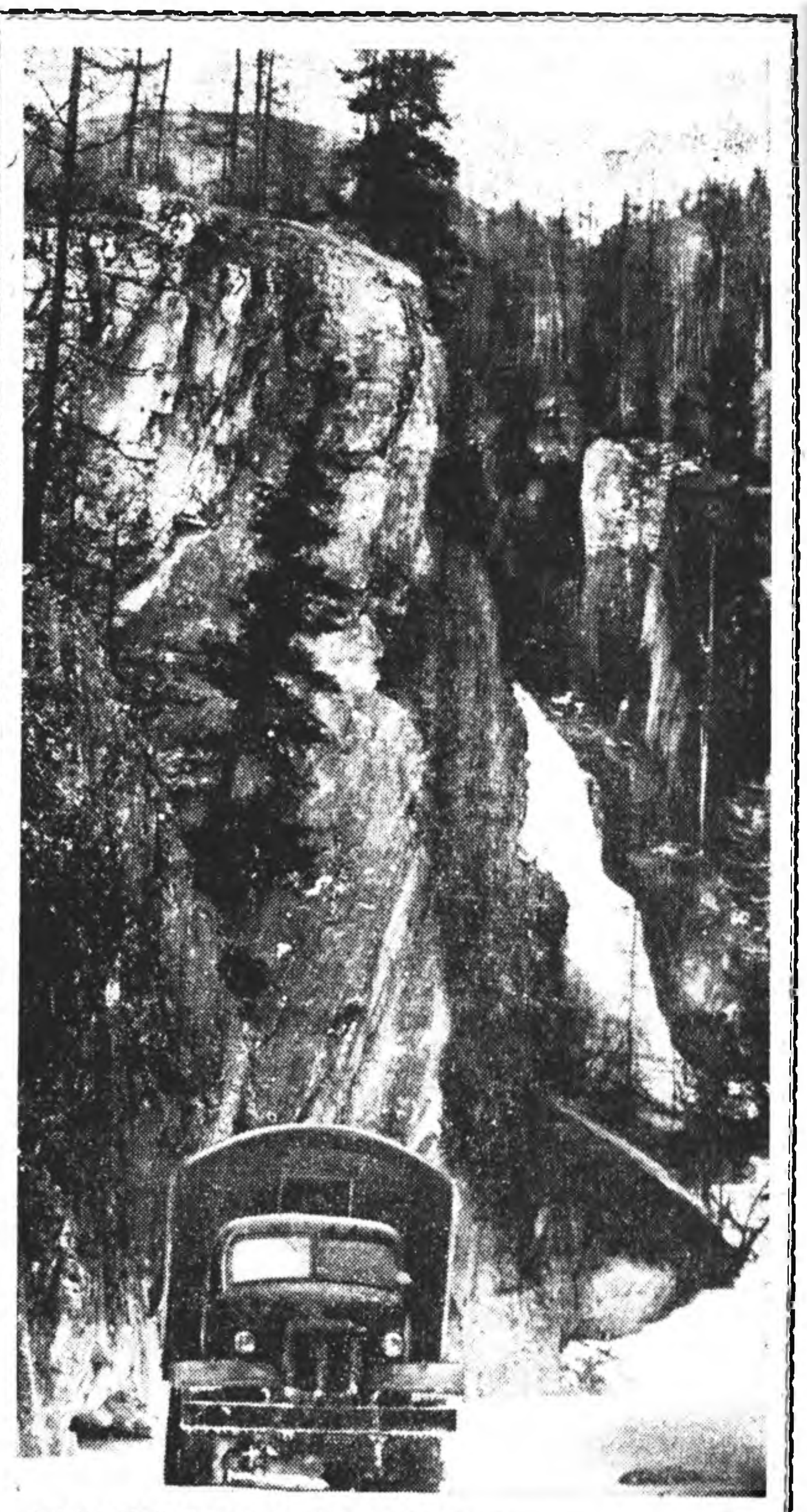
— Нормо юумээ ходо үлүүлдэг, бараг гэжэ тоотой комбайнернуудай дунда нимэшүүл дайралдадаг юм. Хара бэеэ хараад лэ, хамтын, бүхы совхозой хэрэгэй түлөө сэдьхэлээ зобоодоггүйшүүлтэй эли болохоор тэмсэдэгби. Энэш юунһээш доро хэрэг даа. Ямарааршье хараал шэрээл табихаар,—гэжэ Феликс Федорович хөөрэнэ.

Хүлгөөтэйл хаһа даа, намарнай. Феликс Федоровичой һамган Полина Терентьевна һахал һамбай ургашаһан, тооһо шоройдо даруулшаһан нүхэрэйнгөө һүни орой, баранай унташаһан хойно гэртээ ерэжэ, амтатайханаар үүгнэн хэбтэһэн хоёр хүбүүдэйнгээ мүндэгэрхэн духануудые таалаад, удангүй өөрөө хурхиршахынь шагнажал хэбтэдэг байгаа. Үглөөгүүр, үүр сүүрээр баһал шэмээгүйхэн бодожо, тоһо, хилээмэеэ хүйтэн сайгаар даруулаад, үүдээ аалиханаар нээжэ газаашаа гарагша һэн.

Мүнөөшье тэрэ хүлгөөтэй, халуун хаһа—намарай үдэрнүүдэй сууряан замхаагүй шэнги юм. Заримдаа Феликсынгээ ямаршьеб юумэнһээ залд гэһэндэл һэрижэ, һурэн бодоод, сагаа хаража, һөөргөө унтаридаа орохыень Полина Терентьевна ажагладаг. Теэд юун гайхал байхаб даа. Нимэ ажабайдалда һурашоод ха юм. Өөрөөшье, нүхэрыньшье.

Феликс Федоровичой мүнөөшье нюдөө анихада, алтан шаргал тараан харагдаад, тэрээн соо хүнхинэлдэн хүүелдэн ябаа комбайнуудай абяан огто замхаагүй юумэндэл шэхэндэнь соностожо эхилшэдэг... Яахабши даа, нимэл ажал ха юм даа, инженерэй ажал гээшэмнай.

А. ЖАМБАЛДОРЖИЕВ.

ЗҮҮН-САЯАНУУДАЙ НЭГЭ ХАБШУУ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

Залуу мэргэжэлтын зам һайхан

Шог ёгто

Ульгэр түүхэ

Уран шүлэгэй долгин

Дэлхэйн һониной дээжэ.

ШОГ

ҺҮҮЛТЭЙН, ГҮ, АЛИ ҺҮҮЛГҮЙНЬ ДЭЭРЭ ГҮ?

ТАНИЛ бэшэ нохойнууд уулзаһаар эрхирэлдэн хэрэлдэдэг. Нэгэтэ хоёр нохой уулзан гэхэдээ хэрэлдэбэгүй. Юундэ хэрэлдээгүйб?

Хотошын эзэндээ ошохоёо яаран гүйжэ ябатараа харан гэхэдэнь: нохой гү, али нохой бэшэ гү, ойлгохын аргагүй юумэ урдаһаань ерэжэ ябаба. Хотошо нимэ амитантай хэзээдэшье уулзаагүй байгаа.

— Һээ, хэн гээшэбши? — гээд урдаһаань ерэгшэеэ зогсообо.

— Би, нохойб! — гээд томоотойгоор харюусаба.

— Яагаа һайхан гээшэбши! — гээд Хотошо гайхангяар шарбалзаба.

— Мэдэнэгүйб, ямар гоё юумэ намда харабаш, — гээд нүгөөдэнь марганғяар хэлэбэ.

— Елэгэр ноohотой, үргэн сээжэтэй, һүрмэгэр шэхэтэй, ехэ нюдэтэй, ухаантайлши!—гэн, Хотошо тэрэнэй шэнжэ шанарые тоолоно.

— Өөреэш һайхан лэ байнаш, —гээд урдаһаань харюу үгэнэ.— Үндэр суурагар хүлтэй, сагаан хүзүүтэй, һабаршниш баһа тиимэ, нюдэн дээгүүршни түхэреэн будэнтэй, сахаригтаһан папагар һүүлтэйш. Яагааш һайхан гээшэбши. Баһал нохой гээшэ ааб ши даа?

— Тиимэ даа. нохой,—гээд Хотошо һүүлээ һагсалзуулан байжа харюусаба.

— Һүүл өөрыншни гээшэ гү?—гэжэ хоёрдохинь һонюушархаба гээшэ.

— Хэлсээнгүй ааб даа! — гээд Хотошо омогорхуу. — Байл даа, шимни оройдоо һүүлгүй. хаяаш? Юундэ тиимэ гээшэбши? — гэжэ Хотошо ехээр гайхаба.

—Мэдэнэгүйб... гээд Янгар үгмаг гэлэй.

— Хүлдөөжэрхиһэн байжа болоолтайш?

— Үгы даа.

— Таһа татуулжархиһан байгаа гүш?

— Үгы ааб даа. — гэжэ Янгар сухалтайханаар харюусаба.

— Гээжэрхиһэн байгаа хаш?

— Гээгээшьегүйб. ятатараа боһоо бороо юм ши?— гээд Янгар ехэ уурта..

— Үгы, хайшань хэжэрхёо юм ши?—гээд Хотошо һалаба һандабагүй.

— Гараха түрэхэһөөм хойшо имэ юм,—гэжэ Янгар дурата дурагүй харюусаа. Һүүлгүй ябаха гээшэ аяшьегүй юм ха гэжэ бодоһон байгаа.

— Байза, нихэдээ нохой бэшэ гээшэ гүш? — гээд Хотошо һэжэг түрэнгеэр асууба.

— Үгы. нохойб! — гэжэ Янгар лаблан хэлэбэ.

— Тиимэ һаа, юундэ һүүлгүй гээшэбши? Бүхы нохойнууд нам шэнги һагсагар гоё һүүлтэй ха юм! — гэсэгээн Хотошо гайхаад һалабагүй.

— Һүүлээр юу хэбэ гээшэбиб? Тэрээнгүйгөөршье муу болоһон юумэ намда үгыл, —гэжэ харюусаха үгэеэ Янгар олобо.

— Яахадаа, юундэ гээшэб? Эзэнээ юугээрээ амаршалха, тэрээндэ хайшан гээд баясхалан хүргэхэ юм ши?

— Юунэй түлөө амаршалха, баясхалан хүргэбэ гээшэбиб? Уялгаяа яһала һайнаар дүүргэдэг би. Энээниие эзэмниш һайса мэдэдэг. Заримдаа хүлөө һарбайгшаб.

— Юунш гэһыеш мэдэнэгүйб. Эзэн бүхэн урин налархай амаршалгада, баясхалан хүргэлгэдэ дуратай байдаг. Жэшээнь, эзэнэйнгээ ябахые харажархиһаар угтан гүйжэ ошодог, миһалзад гээд, һүүлээ һагсагануулдаг гээшэб. Тэрэ намайе хараһаар үнэн зүрхэнһөө эзэндээ баяр баясхалан хүргэн, һайбша боложо байһыем мэдэдэг, — гээд Хотошо хэлэнэ.

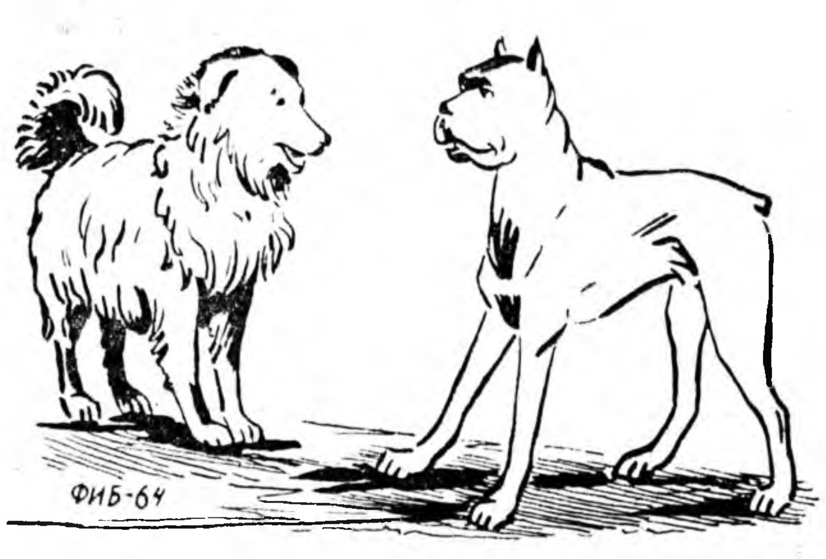
— Хэрбээ эзэнэйнгээ сыдь гээд, хүлөө дэбһээ һаань яадаг гээшэбши?—гэжэ асууна.

— Элдэб юумэ болодог ааб даа. Тиихэшье ябадал үзэгдэгшэ. Хэрбээ эзэнэйнгээ сухалтайшаг байгаа һаань, хүлөө дэбһээ һаань, һүүлээ хабшаад, сааханууp ябадагби, — гээд Хотошо үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэ.

— Ута һүүлэй юундэ хэрэгтэй байһыень одоол мэдээб! Һүүлгүй байһан дээрэ гэжэ һананаб. Эзэнэй абари зан адуулжа, һүүлээ һагсагануулан, урдань һайбша болохо гү, али айгаад, һүүлээ хабшан далда газараар ябаха гээшэш һаалта, — гэжэ Янгар сэхэ руунь хэлэбэ. — Юрэдөө элдэб билдагуушадта дурагүйгшэб. Һүүл бүхэн ондо ондоо. Тэрээнгүй һаа һурагүй дээрэ. Тиигэжэ хэлэн сасуугаа Янгар гэжэ бульдог нохой ябаһан харгы руугаа гүйшоо һэн.

Хотошо хэлэхэ харюу олонгүй, папагар һүүлээ һагсалзуулһаар харгы дээрэ үлэшоо бэлэй.

Ф. БАЛДАЕВ.

ҺЭЭБШЭГЭН ҮБГЭН

(Зүлхын буряадай хэлсэдэг үльгэр)

Урдын урда сагта, үндэр хадын үбэртэ, үргэн голой эрьедэ һээбшэгэн үбгэн һээмжэгэн хүгшэнтэеэ урсахан гэрээ барижа, утаата гэлаа түлижэ, ан-бун гэжэ, амар жаргалтай ажаһуудаг болобо ха. Аһан зөөриинь болохо амба томо харагша үнеэгээ һаажа, һү тарагаа буйлуулжа, үрмэ тоһо даража, үхибүүдээ тэжээжэ, айрһа хурһа барижа, айл хүршэнэрөө хүндэлжэ байтарнь, харин гэнтэ харагша үнеэниинь шэргэжэ, хара сайтай болобо. Үрмэ тоһониинь бэрагдажа, үхибүүдынь уйлалдаба.

Үбгэн хүгшэн хоёр өөһэд зуураа зүбшэлдөөд үнеэгээ үүсэлхэдэнь, барагдашагүй ехэ мяхан, эдигдэшэгүй ехэ өөхэн гаржа, айл аймагаа урижа хүндэлбэ. Үлдэһэн тураһан амитадта үл хоол залгуулба. Тиихэ яахын хирэндэ далан табан тархитай дайсан хара шолмос алда шара һоёотой алаг эреэн гахай болжо хубилаад, газарай хүрьһэ ингилһоор һээбшэгэн үбгэнэйдэ ерэжэ, үнеэнэйнь мяха үрэбхижэ тамгүй тамшаажархёод, үглөөдэр ерэжэ өөһэдыетнэй эдихэб гэжэ далан табан амаараа дарья табяад ябашаба.

Һээбшэгэн үбгэн сарбагай сарбан һухаеэ һуйбадажа, самсаал булад салираа үргэлөөд, шолмосой хойноһоо мүрдэн, долоон уулые дабажа, дархи шэдхые гаталжа, үдэшэ болохын хирэндэ эрье шулуун байсада эшээн дээрэнь хүсэбэ ха. Нүхэн гэрэйнь үүдэндэ даахын аргагүй ухэрэй шэнээн томо эльгэн хара шулуун байба. Газааһаань шагнаад үзэхэдэнь, ганса бэшэ олон амитад бии янзатай, газар доһолосо хурхиралдажа байба. Һээбшэгэн үбгэн гэрэйнь араһаа нюуса нүхэ малтажа, үдэр болохын хирэндэ хаяа доогуурнь хүндылэн, харанхы гэртэнь ороходонь, эхэ шолмосынь эдихэ юумэ бэдэржэ гараһан, юрэ бусын муухайнууд юһэн хүбүүдынь унтажа хэбтэбэд. Һээбшэгэн үбгэн сарбагай сарбан һухаеэ сабшуурэн далайжа, юһэн хүбүүдэйнь тархинуудые таһара сабшажа обоолоод, хурил нобшоорнь хушажархиба. Далан табан гэдэһэндэ шуһынь шудхажа, дэлэ мүртөө үлхэбэ. Бэе мяхынь хэршэжэ бэлэн тогоондонь шанажа байтарнь, шолмос эхэнь ерэжэ, шулуун хаалгаяа наяргаһаар ороходонь, һээбшэгэн үбгэн һэмээхэн нюуса нүхэндөө хоргодобо.

Шолмос шуһа мяханай үнэр абажа, хүбүүдни намдаа хоол бэлдээд байгаа хаям гэжэ баясан, тогоотой мяханһаа эдиһэ ха. Хүлэйнь мяха эдихэдээ, хүлэйнь шүрбэһэн таталдаба. Гарайнь мяха эдихэдээ, гарайнь шүрбэһэн таталдаба. Энэ юундэ иигэнэ гээшэб, хүбүүдни бодыт наашаа гээд хүшалтыень хүулахадань, хүбүүдэйнь таһархай тархинууд хэдэн тээшээ мухарилдашаба. Шолмос халаг хүхы гэмэржэ, хараал шэрээл табина ха.

Һээбшэгэн үбгэнһөөл болоо гээд һэжэг түрэн ойлгожо, һээбшэгэн үбгэн хаанабши гээд оог хашхараа табихадань, һээбшэгэн, газаа байнаб гэбэ ха.

Шолмос газаа гүйжэ гараад, һээбшэгэн үбгэн алимни гэхэдэнь, гэртэнь тархяа бултайлгаад, гэртэ байнаб гэбэ ха. Тиигэжэ хэдэ дахин гэртэ газаа шолмосые гүйлгэжэ гүйлгэжэ байтараа, һээбшэгэн үбгэнэй мэханнь мэдэгдэжэ, мэтэрхэн саашаа зугалажа, мульһэн далайда гараба ха.

Шолмос хойноһоонь намнажа, үрэбхин эдихээр забдан ай сүйхэн ойртобо. Һээбшэгэн үбгэн урдаһаань нэгэ гэдэһэтэй шуһа мульһэн дээрэ адхажа үгэбэ. Шолмос минии хүбүүдэй шуһан хаям гээд, мэгдэн долёон гэхэдээ хэлэниинь мульһэндэ няалдашоод,—«һээбшэгэн үбгэн, наашаагыш, хэлэн мульһэн хоёрой хоорондуур сабшыш»—гэжэ хашхарба. Һээбшэгэн үбгэн аман хүзүүн эмаргал хоёрой хоорондуур гэнэ гүш гээд, гол тархиинь таһа сабшажархёод, дам саашаа харайба.

Шолмос хойноһоонь баһал хүсөөд ерэхэдэнь, бари гээд хоёрдохи гэдэһэтэй шуһынь мульһэн дээрэ адхаба, шолмос мүн лэ долёогоод мульһэндэ няалдашаба, һээбшэгэн үбгэн хоёрдохи тархиинь таһа сабшаад, үшөө саашаа харайжа, гурбадахи шуһынь адхажа, гурбадахи тархиинь таһалба. Тиигэ тиигэһээр һээбшэгэн үбгэн шолмосой хүбүүдэй далан табан гэдэһэтэй шуһаар эхэ шолмосойнь далан табан тархиие мульһэндэ няалдуулжа таһара сабшан, дайсан хара шолмосые дараһан юм гэдэг.

Тэрэ сагһаа хойшо тэрэ нютагай арад зон арьяатан шолмосһоо һалажа, амар жаргалтай ажаһуудаг болоһон юм гэлэй.

С. ДЫРХЕЕВ,
Б-М. ДЫШИНОВ.

Борохон даа

бороохой

Д. Дугаровай фотоэтюд.

Георгий ДАШАБЫЛОВ

ҮБЭЛЭЙ АЯЛГАНУУД

* * *

Шар-шар саһан дээгүүр шааяһан
Шаргын дуунай аялга яаһан утаб даа!
Шаргал мориноойм хурса тахаһаа мултарһан
Шобхо мүльһэд хатар наадаад хурдан даа.

Саһан харгы—морин хуурайм хүбшэргэйл
Шаргын ула номониинь шэнгеэр долгилоол.
Шагныт дууень! Шаргам хүүен жэргээл,
Шамдыт гээд, ташуур-дирижёр донгодоол.

Тос-тос саһан дээгүүр адхарһан
Тоборюулга мүльһэд таршаа мэтээр дэбхэрнэ.
Уурал һаарал турьяад, урагшаа дабшаһан
Унаган хүлэг мүнгэн дэлһээ һэжэрнэ.

Һайхан дуунай аялга гүнгэнэһэн аяншан
Һанаандам ороо. Дуугаа тата, нүхэр!
Уран гараа гамнаагүйл даа шаргашан,
Уян сэдьхэлһээ тэрэнине хүндэлэ, нүхэр!

Һас-һас харгы зубшан бурьялаад,
Һархаг саһан шэнэхэн ураг мэтэл даа.
Буряад дуунайм аялгын утаһа залгаад,
Бүтүү шаргам шэбшэмэл шүлэг мэтэл даа.

* * *

Саһан сарья
Сагаа мүнгэ адхаһан
Нэмжээ талаар
Нэгэтэш бэшэ, олол
дахин
Гүйлгэжэ үзөө һэм.
Хони адуулһан
Холшорхон Дулмын
хажууда
Нэрэ һурагүй
Нэгэтэш бэшэ, олол
дахин
Ябажа үзөө һэм.
Хүйтэндэ улайһан
Хоёр хоншуун хасарыень
Нэнгэн захадаа
Нэгэтэш бэшэ, олол дахин
Һайхашаан байгаа һэм.
Эльгэндэм урихан
Эдир залуу басаганай
Нэгэл харюуень
Нэгэтэш бэшэ, олол
дахин
Хүлеэн байгаа һэм.

* * *

Шэнэхэн саһамнай
унажал байна,
Шиниш миниш
мүрнүүдые
Жэгдэхэн талаараа
Жэлэжэл байна,
Жэлэжэл байна.
Шэнэхэн гэрнай уттажал
байна,
Шэнэһэн түлеэнэй охиие
Утахан хоолойгоороо
Утажал байна,
Утажал байна.
Мүнгэхэн саһамнай
унажал байна,
Миниш шиниш
хасархануудые
Наймахан хүлөөрөө
Таалажал байна,
Таалажал байна.

ЭЛДЭБ ҺОНИН

САГААН ШОНО

Тернейскэ районой Азгуз тосхондо ажаһуудаг үдэгэй яһанай С. Камандига гэгшэ Примориин тайга соо сагаан шоно хараһан байна. Владивостогой ангуушадай бүлгэмэй гэшүүн В. Н. Грязнов «Труд» газетын корреспондентдэ иигэжэ хэлэһэн байна:

— Примориин хойто захаар альбинос шоно үсөөн бэшэ. Ахобэ тосхоной райондо ойн арьяатан хонидто добтолдог болоо. Хони адуулагша Еремей Бочкарев тэрэ арьятаниие хэһээхэ гэжэ шиндэһэн байгаа. Тосхонһоо хэдэхэн километрэй газарта нүхэ малтаад, тэрээн соогоо томо капкан табиһан байха юм. Бочкаревой нүхэеэ эрьежэ ошоходонь, сагаан үһэтэй томо гэгшын шоно орошоод байба.

Энэ хадаа Примориин тайгада баригдаһан гурбадахи сагаан шоно болоно. Гурбан жэлэй саада тээ манай эндэхи ангуушан тиимэ шоно баряад. Москвагай зоологическа музейдэ бэлэглэһэн байха юм.

НАЙМАН МӨӨРТЭЙ АВТОМОБИЛЬ

Механик Джонсон (США) хуушан автомашинын деталяар 8 мөөртэй һонин автомобиль бүтээжэрхёо. Тэдэнэй дүрбэниинь урдаа, дүрбэниинь хойноо юм. Урдахи дүрбэн мөөрнь нэгэ юумэн шэнги хамтадаа эрьелдэдэг байна. Нимэ автомобиль халтирхай газараар, ой тайга соогуур ябахада түлгатай юм гэжэ авторынь батална гээд. «Изобретатель ба рационализатор» журнал бэшэнэ.

АЙЛАЙ ГАЗАА АСАРАГДАҺАН КИТ

Александровка городһоо Хоэ тосхон (Урда Сахалин) абаашагдаха эдеэ хоолой зүйл шэрэһэн шарга шагтагалһан тракторнууд уһанай эрьеын элһэн дээгүүр зүдхүүлээ. Гүйхэн уһан соо газардашаһан томо амитаниие трактористнарай нэгэн обёоржорхёо. Тэрэ хүн шаргаяа мулталжа орхёод, трактораараа хажуудань ошобо. Тэрэ амитаниинь кашалот байба. Далайн һалхи шуурганаар гүйхэн газарта хаягдашаһан амитан байгаа.

Мангидай тосхон шадар ажаһуудаг модо бэлэдхэгшэдтэ кит тухай мэдээ дуулгагдаа. Нэгэтэ һүни тэрэ кашалот трактораар шэрүүлээд тосхон асаргадшаһан байба. Тосхоной зоной үглөөгүүр бодон гэхэдэнь, гудамжадань 15 метр утатай кит асарагдашаһан байгаа, — гээд «Советская Россия» газетэ бэшэнэ.

Багахан үлхөө үгүүлэлнүүд

1. Сэсэгүүд соо ороһон халаахай

Базаар дээрэ худалдагдажа байһан баглаа сэсэгые хэншье абажа үгэбэгүй. «Юундэ хүн абажа үгэнэгүйб?»—гэжэ наймаашан һонирхобо, яһалашье һайхан сэсэгүүд ха юм. Һүүлдэ мэдэн гэхэдэнь, сэсэгүүд соонь нэгэ халаахай орожо, муухай үнэр гаргаһаниинь элирбэ. Тиигээд лэ хүнүүд абаагүй.

2. „ХАШАН ХАРА“

Энэ морин залуудаа яһалашье гүйгөөшэ, «Ульгам хара» гүүлдэгшье һэн. Нёдондонһоо хойшо «Хашан хара» гэжэ шэнэ нэрэтэй болошоо. Хэды үтэлһэнөө мэдээшье һаа, эзэнһээ шагнал абахын түлөө, алдар солодо хүртэхын түлөө урилдаанда хабаадалсаа. Хүгшэн бэень һуларжа, эсэһэндээ хахад харгыдаа бүдэржэ унашоо. Тиигээд анханайнь һайн нэрэ мартагдажа, «Хашан хара» гүүлдэг болошоһон юм.

Ш. ЦЫДЕНЖАПОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Малай үбэлжэлгэ—мүнөөдэрэй шухала асуудал» гэһэн рубрика доро А. Модоновой корреспонденци (Захаамин. XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхоз). «Хонишодой тангариг» гэһэн Б. Гылыковэй корреспонденци.

Хоёрдохи хуудаһанда: обкомой секретарь К. Продайводагай «Үйлэдбэриин технологи болон эмхидхэлдэ үдэр бүриин анхарал хандуулха» гэһэн статья, Улаан-Удын КПСС-эй горкомой пленум, ажалшадай бэшэгүүд.

Гурбадахи хуудаһанда: хилын саанаһаа мэдээсэл, АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Шэхэнэй шэмэг, нюдэнэй хужар» («Субботний огонек») материалнууд:

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР,

Н00306. Зак. № 1268